

DOLENJSKI ZLIST

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtek. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, tretletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din ozir. 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KE-16-2-24

Štev. 44 (346) Leto VII. NOVO MESTO, 1. NOVEMBRA 1956

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandant S Staneta 25. Pošt. predal: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Casopisno-založniško podjetje »Slov poročevalec v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevel

ŠIROK ODMEV GRMSKIH PRIREDITEV

Po uspeli proslavi 70-letnice kmetijske šole na Grmu, republiškem zborovanju predavateljev slovenskih kmetijskih šol, zborovanju mladih dolenskih združnikov, republiškem zborovanju živinorejcev stvarjalnega področja, dvodnevnem zborovanju slovenskih sadjarjev in zborovanju dolenskih vinogradnikov v Novem mestu sta uredništvo našega lista in kmetijska redakcija Radia Ljubljana naprosila odgovorne predstavnike Okrajne združne zveze in šole na Grmu za krajšo tiskovno konferenco. 27. oktobra popoldne so tovariši Viktor Zupančič, predsednik OZZ Novo mesto, ing. Milan Bračička, direktor šole na Grmu, in inž. Rado Linzner, agronom OZZ, ob sodelovanju ostalih članov pripravljajočega odbora ter kmetijskih strokovnjakov po postavljanih vprašanjih, tako ocenili uspehe celotnega posvetovanja in prireditve v okviru prostora Grmske šole:

Namen proslav in prireditve ob visoki obletnici kmetijske šole na Grmu, ki je bil predvsem v tem, da pregledamo nleno prehojeno pot, opravljeno delo in dosežene uspehe ter ji postavimo trdne smerice za bodočnost, je bil v celoti dosežen. Proslava na Grmu, kjer se je zbralo poleg 400 nekdanjih absolventov tudi nad 1500 zadržnikov iz vseh dolenskih krajev, članov upravnih odborov, posepevalnih odsekov naših zadrug in mladih dolenskih združnikov, je imela širok obseg in odmev, ki sega daleč čez meje domačega okraja. Grmski šol, ki je opravila za vse panoge dolenskega kmetijstva častno pionirsko delo, kar velja tudi za ostale slovenske predele. Je proslava njenega jubileja vrnila zlasti pravilen odnos skupnosti do kmetijske izobraževanja. Pokazalo se je, da Grm spet dobiva nekdanji ugled. S pomočjo republiške zbirnice za kmetijstvo in gozdarstvo, Glavne zadrugne zveze, OLO in OB LO Novo mesto ter Okrajne zadrugne zveze je šola za obnovo, preurejenimi kabinetni in učili ter v darili Glavnega odbora Ljudske tehnike, ki je prispevala opremo za ureditev šolskih delavnice, veliko pridobila. Tem činiteljem gre tudi zahvala za uspešno proslavo in ostale prireditve.

Zborovanja v tednu po proslavi so bila pomembna za nadaljnji razvoj vseh kmetijskih panog na Dolenskem. Zborovanj se je udeležilo nad 1500 najboljših zadržnikov, združinskih funkcionarjev, članov upravnih odborov KZ, mladih združnikov in na prečnih gospodarjev. Tu so ljudje zvedeli marsikaj novega, niso pa vsi udeleženci v celoti razumeli vseh referatov, ki so bili sestavljeni na precej visoki strokovni ravni. Za razpravljanje po referatih ni ostalo skoraj nič časa, prav od tega pa smo si veliko obetal. Nekateri referati so bili zelo obširni, posamezni predavatelji pa niso vskladili svoje dela, tako da je za razpravo ostalo še manj časa. Brez škode za celoten uspeh posvetovanja bi iz referatov lahko marsikaj tudi spustili, zlasti snov, ki jo že imamo v stro-

kovnih knjigah. Udeleženci zborovanj so namreč pričakovali, da bo na posvetovanjih moč izmenjati dosežane izkušnje in uspehe. Tako bi se n. pr. živinorejci lahko posebno plodno in široko pogovorili o svojih problemih, saj so bili navzoči kmetje in strokovnjaki iz 7 okrajev. Izkušnje, ki smo jih dobili na Dolenskem v obnovi sadjarstva in vinogradništva, bi prav gotovo zanimale tovariše iz drugih predelov in pod. Nismo se tudi

pomenili, kako bomo uresničili vse to, kar smo na zborovanjih ugotovili kot najbistvenejše za obnovo kmetijskih panog. Neglede na to pa so zborovanja dala pobudo za reševanje številnih vprašanj in na domačih činiteljih je zdaj odgovornost, da se bomo teh nalog načrtno lotili. Predvsem se bo treba v vodilnih tovariši v kmetijskih zadrugah temeljito pogovoriti o našem skupnem bodočem delu. Napore občinskih ljudskih odborov in kmetijskih zadrug za socialističen razvoj na vasi bo treba tesno vsklajevati. Zavedati se moramo, da je od kadrov, od ljudi, ki bodo uresničili sklepe posvetovanja, zdaj največ odvisno. Treba bo vzgojili zadržni kader za dvig in obnovo kmetijstva. Zato smatramo, da so proslava na Grmu in celotenska zborovanja po njej uvod v široko jesensko-zimsko izobraževalno delo pri vseh naših zadrugah. Grmske proslave in prireditve, ki so tudi organizaci-

sko zelo dobro potekle, za kar gre pohvala odborom, ki so jih pripravili, so prav gotovo široka mobilizacija naših sil za obnovo kmetijskih panog v okraju. Lahko trdimo, da nam je dal Grm obilico napotkov za bodoče delo, o katerih bodo več povedali zaključni posvetovanj in zborovanj. Velika udeležba ljudi na proslavi in vseh zborovanjih pa je potrdila, da so vsa ta vprašanja na vasi zelo pereča, da se kmetje-zadržniki zanje izredno zanimajo in da jim je treba pri teh naporih iskreno pomagati. To pripravljenost za gospodarski napredek in dvig naše vasi je treba zdaj načrtno nadaljevati. Kmetijske zadruge imajo tu izredno široko in hvaležno področje dela.

O gradivu vseh posvetovanj in zaključkih posameznih zborovanj bomo zaradi njegove zanimivosti in širokega pomena v našem listu še poročali, zlasti pa mu bodo namenjene prihajajoče številke naše priloge »Dolensko kmetijstvo«.

Enajst in pol let je minilo, odkar so odšli iz mogočnih gozdov Roga njegovi prebivalci: voditelji narodnoosvobodilnega boja slovenskega ljudstva, številni kurirji in stražarji, zdravniki in drugo zdravstveno osebje partizanskih bolnišnic s preživelimi ranjenimi vred. Po globelih in težko dostopnih krajih med skalami so ostale prazne barake, številne bolnišnice in zasilna domovanja. Spretno zakrite steze in prehodi so ostali brez skrivnostnih nočnih prehajalcev, ki so tod več let vodili ali nosili ranjene partizanske borce, prinajmanj hrano, čestokrat tudi vodo in druge potrebščine. Mogočni gozd je tudi njim dal zavetje v letih narodnoosvobodilne vojne, svoboda pa jih je pogledala iz gozdov v mesta in vasi.

V roških hostah pa niso ostale samo barake in zapuščene steze. Tam so ostali tudi pozemski ostanki tovarišev, ki jim usoda ni dovolila dočakati cilja, za katerega so se borili in zanj umrli. Njim je postal gozd tudi zadnje počivališče. Med skalami, pod krošnjami mogočnih dreves so v skromni zemlji zakopane njihove kosti. Koliko jih je vseh, ni mogoče ugotoviti, niti ne vemo imen vseh tistih, katerih grobovi so znani. Vemo le to, da so bili do kraja predani stvari neizprosne borbe proti okupatorju in zasluževalcem naše zemlje, da so bili sinovi in hčere našega naroda in da so dali

za svobodo in neodvisnost svoj domovine življenje. To pa je dovolj, da jih naš narod nikoli ne pozabi, da spomin na njih živi iz roda v rod.

Veliki napor za obnovo domovine in gospodarski napredek so nas opirali, da se grobom padlih in umrlih junakov nismo posvetili prej, kakoj po končani vojni. Letošnje Okrajni odbor Zveze borcev Novo mesto ob pomoči Glavne odbora ZB Slovenije prikaže z načrtnim urejanjem partizanskih grobišč na Rogu. Prizadevna zgodovinska komisija okrajnega odbora ZB pod vodstvom tovariša Rada Tauerja je opravila do jeseni veliko delo: okusno in trajno so urejeni grobišča v Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Med toplimi besedami govornikov — predsednika Okrajnega odbora ZB Novo mesto Maksa Valeta na Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Med toplimi besedami govornikov — predsednika Okrajnega odbora ZB Novo mesto Maksa Valeta na Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Med toplimi besedami govornikov — predsednika Okrajnega odbora ZB Novo mesto Maksa Valeta na Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Med toplimi besedami govornikov — predsednika Okrajnega odbora ZB Novo mesto Maksa Valeta na Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Med toplimi besedami govornikov — predsednika Okrajnega odbora ZB Novo mesto Maksa Valeta na Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Med toplimi besedami govornikov — predsednika Okrajnega odbora ZB Novo mesto Maksa Valeta na Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Med toplimi besedami govornikov — predsednika Okrajnega odbora ZB Novo mesto Maksa Valeta na Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Med toplimi besedami govornikov — predsednika Okrajnega odbora ZB Novo mesto Maksa Valeta na Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Pred dnevom mrtvih so bile na partizanskem Rogu žalne komemoracije na novo urejenih grobiščih 145 junakov narodnoosvobodilne borbe, znanih in neznanih tovarišev in tovarišic. Spomin nanje in na vse ostale žrtve naše revolucije ne bo nikoli zbledel v naših srcih, hvaležna domovina se jih bo spominjala iz roda v rod, iz veka v vek!

Enajst in pol let je minilo, odkar so odšli iz mogočnih gozdov Roga njegovi prebivalci: voditelji narodnoosvobodilnega boja slovenskega ljudstva, številni kurirji in stražarji, zdravniki in drugo zdravstveno osebje partizanskih bolnišnic s preživelimi ranjenimi vred. Po globelih in težko dostopnih krajih med skalami so ostale prazne barake, številne bolnišnice in zasilna domovanja. Spretno zakrite steze in prehodi so ostali brez skrivnostnih nočnih prehajalcev, ki so tod več let vodili ali nosili ranjene partizanske borce, prinajmanj hrano, čestokrat tudi vodo in druge potrebščine. Mogočni gozd je tudi njim dal zavetje v letih narodnoosvobodilne vojne, svoboda pa jih je pogledala iz gozdov v mesta in vasi.

V roških hostah pa niso ostale samo barake in zapuščene steze. Tam so ostali tudi pozemski ostanki tovarišev, ki jim usoda ni dovolila dočakati cilja, za katerega so se borili in zanj umrli. Njim je postal gozd tudi zadnje počivališče. Med skalami, pod krošnjami mogočnih dreves so v skromni zemlji zakopane njihove kosti. Koliko jih je vseh, ni mogoče ugotoviti, niti ne vemo imen vseh tistih, katerih grobovi so znani. Vemo le to, da so bili do kraja predani stvari neizprosne borbe proti okupatorju in zasluževalcem naše zemlje, da so bili sinovi in hčere našega naroda in da so dali

za svobodo in neodvisnost svoj domovine življenje. To pa je dovolj, da jih naš narod nikoli ne pozabi, da spomin na njih živi iz roda v rod.

Veliki napor za obnovo domovine in gospodarski napredek so nas opirali, da se grobom padlih in umrlih junakov nismo posvetili prej, kakoj po končani vojni. Letošnje Okrajni odbor Zveze borcev Novo mesto ob pomoči Glavne odbora ZB Slovenije prikaže z načrtnim urejanjem partizanskih grobišč na Rogu. Prizadevna zgodovinska komisija okrajnega odbora ZB pod vodstvom tovariša Rada Tauerja je opravila do jeseni veliko delo: okusno in trajno so urejeni grobišča v Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Med toplimi besedami govornikov — predsednika Okrajnega odbora ZB Novo mesto Maksa Valeta na Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Med toplimi besedami govornikov — predsednika Okrajnega odbora ZB Novo mesto Maksa Valeta na Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Med toplimi besedami govornikov — predsednika Okrajnega odbora ZB Novo mesto Maksa Valeta na Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Med toplimi besedami govornikov — predsednika Okrajnega odbora ZB Novo mesto Maksa Valeta na Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

Naši padli španski borci bodo dobili spomenik

Sekcija bivših španskih borcev pri GO Zveze borcev se je zadnje čase zaktivizirala. Posebno po zadnji konferenci lanskega julija je sekcija lepo napredovala. Je tesno povezana z vsemi španskimi borci v Sloveniji. K temu je zelo pripomoglo razumevanje GO Zveze borcev s tov. Matijem Mačkrom na čelu. Tudi Republiški zavod za socialno zavarovanje je pokazal dovolj razumevanja za njihove težave.

Sedaj so si bivši španski borci zadali dve nalogi: prvo, postaviti spomenik slovenskim borcem, ki so padli v borbi za svobodo v letih 1936 do 1939 v Španiji in tistim bivšim španskim borcem, ki so se po borbi v Španiji vrnili v Jugoslavijo in nadaljevali borbo v NOV za svobodo lastnega ljudstva.

Spomenik, ki bo stal na Celoški cesti v Ljubljani, je bodoče delo znane arhitekta ing. Glanca. Spomenik bo iz sivga granita z alegoričnimi plastičnimi figurami, ki bodo predstavljale značilnost borbe v Španiji s povezavo borbe v NOV v Sloveniji. Visok bo okrog 10, širok pa 6 m. S tem bomo izpolnili občutljivo vzel v zgodovini borbe našega ljudstva za svobodo.

Druga naloga pa je — izdati Almanah bivših španskih borcev, ki ga bodo napisali borci sami in bo opremljen s številnimi slikami o borbi v Španiji. Almanah bo dejan-

sko knjiga spominov samih borcev-udeležencev, ki bodo pisali o lastnih doživljenjih v letih borbi proti desetletno bolj oboroženemu sovražniku. Dejanjsko je zelo malo znano o borbi španskega ljudstva in vlogi mednarodnih brigad ter naših Slovencev v njih. To je zopet velika urzel, ki jo je bilo treba izpolniti. Sredstva za zgraditev spo-

menika bodo španski borci nabirali iz prostovoljnih prispevkov tovarn, podjetij in okrajnih ter občinskih odborov Slovenije. Nekateri ljudski odbori so že zagotovili stoji prispevek, tako tudi nekatera podjetja. Smo prepričani, da nobeno podjetje, tovarna ali ustanova, na katero se bo obrnil odbor za zgraditev tega spomenika, ne bo rekla NE!

Med toplimi besedami govornikov — predsednika Okrajnega odbora ZB Novo mesto Maksa Valeta na Zgorjem Hrstniku, ljudskega poslanca Augusta Jazbinška v Starem logu in sekretarja občinskega komiteja ZKS Straža-Toplice Ivana Viranta v Jelendolu — se je utrla marsikatera solza in se pomešala med ročne kaplje, padajoče listje in jesensko cvetje na okrašenih grobovih... Zadolneli so žalni akordi gozd na pihala Ljudske milice iz Ljubljane, JLA iz Novega mesta in mestne godbe Novo mesto, za temi pa z občutkom zapeta partizanske žalne in borbene psalmi moškega pesnika zboru Dušan Jereb iz Novega mesta in mešanah, pevskih zborov »Svoboda iz Bršljina in Straža. Po trikatni salvi častnih čet borcev JLA sta urejena grobišča in spomenike sprejela v varstvo predsednika občine Semič in Straža-Toplice, Sopič rdečih in belih rož ter številni venci so pokrili grobove, potem pa se je spet zrnal nad ne skrivnostni mir Roga. Gozd je bil priča zadnjih trenutkov padlih tovarišev, gozd jim je postal poslednji dom in jim poje tko pesem-zobavle vseh naših delovnih ljudi. Večna slava vsem junakom, ki so dali življenje za svobodno domovino!

»MIRNA« odprla v Ljubljani poslovalnico

Tovarna šivalnih strojev »MIRNA« v Mirni na Dolenskem je pričela v soboto, 27. oktobra v Ljubljani, na Trubarjevi cesti 28 (poleg lokala tvrdke »Singer«) majhno, a pomembno slovensko. Direktor tovarne šivalnih strojev »MIRNA« je odprl poslovalnico podjetja, v kateri bo moč dobiti vse nadomestne dele šivalnih strojev poleg najrazličnejših uslug (popravil) in seveda tudi novih strojev. »MIRNA« se je zadnje leto precej uveljavila s svojimi kvalitetnimi izdelki, zadnji čas pa je tudi znatno povečala šivalne stroje, ki jih lahko dobite zdaj za 136.000, 88.000 in 86.000 dinarjev, prej pa so stali 180, 112 in 103 tisočake. Male otroško šivalne stroje prodaja »MIRNA« po 5800 din. Kako pomembna je nova poslovalnica za naše obrtnike in gospodinjstva, nam pove to, da je doslej take usluge nudila samo tvrdka »Singer«.

Taborniki vabijo Rod Gorjanskih tabornikov v Novem mestu, ki je letos, v petem letu svojega obstoja, dosegel lepe uspehe v širjenju ter prikljubljene mladinske vzgojne organizacije in postal na IV. Zletu Združenja tabornikov Slovenije v Kurnovcu po uspešnem partizanskem pohodu republiški pevski v taborničskem mnogobojju, bo v nedeljo 4. novembra ob pol 10, uri dopoldne imel redni letni občni zbor. Taborniki vabijo na zbor vse prijatelje organizacije in prirode, predstavnike ljudske oblasti, organizacij, vzgojnih in ostalih društev, zlasti pa starše vseh svojih članov! Občni zbor bo v dvorani Doma JLA, kjer bo tudi manjša taborniška razstava, po občnem zboru pa bodo zavrteli nekaj taborničskih filmov.

Novi krojni in šivalni tečaj v Novem mestu Podjetje »MIRNA« z Mirne obvešča dekleta, žene in gospodinjke, da bo začelo 12. novembra z novim dopoldanskim in popoldanskim krojnim in šivalnim tečajem. Prijave sprejema vodstvo tečaja v Gospodinskem centru v Novem mestu, Slnkičevi dom. Tečajnice iz okolice si lahko nabavijo mesečne železniške vozne karte s popustom.

Taborniki vabijo Rod Gorjanskih tabornikov v Novem mestu, ki je letos, v petem letu svojega obstoja, dosegel lepe uspehe v širjenju ter prikljubljene mladinske vzgojne organizacije in postal na IV. Zletu Združenja tabornikov Slovenije v Kurnovcu po uspešnem partizanskem pohodu republiški pevski v taborničskem mnogobojju, bo v nedeljo 4. novembra ob pol 10, uri dopoldne imel redni letni občni zbor. Taborniki vabijo na zbor vse prijatelje organizacije in prirode, predstavnike ljudske oblasti, organizacij, vzgojnih in ostalih društev, zlasti pa starše vseh svojih članov! Občni zbor bo v dvorani Doma JLA, kjer bo tudi manjša taborniška razstava, po občnem zboru pa bodo zavrteli nekaj taborničskih filmov.

Podjetje »MIRNA« z Mirne obvešča dekleta, žene in gospodinjke, da bo začelo 12. novembra z novim dopoldanskim in popoldanskim krojnim in šivalnim tečajem. Prijave sprejema vodstvo tečaja v Gospodinskem centru v Novem mestu, Slnki

Rastoča dejavnost zadruga v Škocjanu

Splošna kmetijska zadruga Škocjan je med najmočnejšimi zadrugami v okraju. Njena dejavnost čedalje bolj vpliva na gospodarstvo tega področja. Zadruga ima 6 odsekov: hranilno-kreditni, živinorejski, poljedelško-semenci, sadjarsko-vinogradniški, strojni in čebelarški, poleg pekarije, gostilne in mesarije ter tri trgovske poslovalnice: v Škocjanu, v Dobravi in v Malih Pojanah. Za vsoto dejavnosti ima zadruga le 16 stalnih uslužbencev. Vredno je omeniti, da je ta zadruga ena od redkih, ki ni imela od ustanovitve do danes nobenih večjih nerednosti ali izgub.

S takim poročilom so člani zadruga lahko zadovoljni!

30. septembra je upravni odbor poročal o dejavnosti zadruga v prvem polletju letošnjega leta. Stevilni zadrugniki, katerih je bilo na polletnem obnem zboru toliko, da bi bila dvorana kmalu premajhna, so bili s poročilom lahko zadovoljni. Dva milijona 63 tisoč 910 din Elstaga dobička: tak je finančni uspeh polletnega poslovanja škocjanske kmetijske zadruga. Strojni odsek je dal 22.271 din, trgovina in odkupi 1.995.696 din, gostilna 3.214 din, mesarija pa 111.938 din. Sadjarski in živinorejski odsek sta poslovala z izgubo 36.353 din, kar je glede na značaj teh odsekov, razumljivo. Tudi pekarija je imela v prvem polletju 32.856 din izgube, to pa zaradi določenih cen kruhu in ker lahko uporablja za peko kruha le drva, ki pa so draga. Podobno primer je bil pri pekariji tudi lani, vendar je do konca leta izravnala finančno poslovanje.

Zadruga je planirala letni promet v višini 82 milijonov 155 tisoč din, v prvem polletju pa ga je dosegla v višini 47.852.000 din, kar pomeni 58 odstotkov letnega plana. Pri prodaji blaga je dosegla 51.77 odstotkov letnega plana, pri odkupu kmetijskih pridelkov 67,23 odstotkov, mesarija je dosegla 54,65 odstotkov, pekarija 44,37 odstotkov in gostilna 48,59 odstotkov.

Te številke kažejo, da je zadruga okrepila zlasti odkup kmetijskih pridelkov, ker pa je glavna sezona odkupa v jeseni, bo v drugi polovici leta odkup še močnejši. Zadruga postaja glavni vnovetalec vseh kmetijskih presevkov. Pregled prometa kaže, da je zadruga imela večji promet z odkupom kot s prodajo blaga. Povalno je tudi, da ima hranilni odsek kmetij-

ke zadruga skoraj pol milijona vlog!

Uspehi zadrugnih odsekov in njihovi načrti

Program dejavnosti po odsekih so v prvem polletju tako izpolnili: za okrepitev mehanizacije je zadruga kupila Diesl motor, 2 razkuževalna bobna za žito in stroj za čiščenje žita. Hoteli so kupiti tudi poseben čistilnik za žito, ker pa stroj še ni preizkušen, ga niso vzeli. Živinorejski odsek je v redu izpolnjeval svoje naloge. Največji uspeh je bila velika živinorejska razstava v Škocjanu 7. oktobra. Živinorejski odbor pripravila načrte za zgraditev pripravnice za mleko, jeseni bo pa tudi pregled živine.

Odbor za sadlarsko je nakupil predvideno število mladih

sadnih dreves in poskrbel za škropljenje sadnega drevja ter za nakup zaščitnih sredstev. Odbor pripravila zasaditev strnišnih nasadov. Poljedelško-semenci odbor je planiral za letošnji nakup 25.000 kg semenskega krompirja Merkur, 1.000 kg semenske pšenice »Bavarska kraljica« in 2.000 kg ovsa. Nabavil in razdelil med člane pa je 20.000 kg krompirja navedene sorte in 600 kg ovsa. Ostale količine semen bo priskrbel sedaj. Ta odbor je letos organiziral tudi razne gnojilne poljake pod nadzorstvom strokovnjakov. Ti poljaki so ponovno dokazali, da se gnojenje z umetnimi gnojili zelo obnese. Tako je bil pridelek sorte »Saito« pri gnojenih površinah z umetnimi gnojili 3.200 kg na hektar, na negojenih površinah je pa ista sorta dala le 1.400 kg. Pšenica »Bavarska kraljica« je dala na površinah, gnojilnih z umetnimi gnojili, 2.800 kg, na negojenih pa 1.800 kg. Krompir sorte »Merkur« je dal na površinah, pogojenih z umetnimi gnojili, 20.000 kg na hektar, domača sorta pa le 8.000 kg.

Skratska dejavnost kmetijske zadruga Škocjan je peštra in prav gotovo samo v korist zadrugnikov in našega celotnega gospodarstva.

ZARADI RAZJALJENJA POBIL VSO DRUŽINO

»Borba« poroča o grozovitem zločinu v vasi Gornji Martiniči v Črni gori. Zločina se je zgodil 28. septembra ponoči. Kmet Novak Savejič je sumil, da njegov bratranec David Savejič živi z njegovo ženo. To je pred mesecem napodil od hiše in vžrel tožbo za razvezo zakona. V tožbi je navedel tudi Davida. Ker pa mu je ta grozil, da bo zaradi tega z njim obračunal, je sklenil, da bo raje on ubil Davida, ker da mu je itak napravil sramo. Ko pa je sklenil Davida ubiti, je pomislil, da bo tudi on obsojen morda na smrt ali dolgoletni zapor. Sam nima potomcev, David pa jih ima. Zato je sklenil, da pobije vso družino.

To je tudi izvršil. Davida je

ustrelil, nato pa vdril v stanovanje in z nožem poklal njegove tri otroke, ženo in mater. Ženo je zabolil 32-krat z nožem, enega otroka pa tudi 21-krat. Razen 70 letne matere, so bili vsi takoj mrtvi, mati pa je umrla po štirih dneh.

IZ NOVEGA MESTA

Podjetje KREMEN je odprlo nov obrat za kopanje kremenčevega peska v Srebrniču pri Novem mestu. Tu bodo pridobivali odlični pesek za naše ličvarne in računalje, da ga bodo lahko kopali okrog pet let. Podjetje je doseglo v oktobru kordono proizvodnjo, o čemer bomo v kratkem obširneje poročali.

Na željo potrošnikov je sklenil delavski svet Pekarije, da bo odprl na Cesti herojev novo poslovalnico. Tako bodo v bivši Vovkovi pekariji spet pekli kruh, s čemer bo ustrezno zlasti številnim gospodinjstvom v Koloniji in ostali okolici proti Ločni.

Vesljski klub KRKA je v nedeljo dopoldne krstil tri tekmovalne čolne. V imenu tovarnišev Nika Sliha, sekretarja Izvršnega sveta LRS, in Franca Kreseta-Cobana je Avgust Jazbinšek podell »Krkini« čolnomena imena, znana iz partizanskih bojev na Dolenskem: Rog, Kira in Jelendol. Naj bi mladina na čolnih s slavnimi imeni dostojno zastopala barve svojega društva!

8 MILLIONOV KREDITA je dobil občinski ljudski odbor za elektrifikacijo dela v podgorjanskih vaseh, v predelu nad Mirno pečjo in Smarješko-Štebovskem okolišju. Izmed približno 30 vasi, ki v novomeški občini še nimajo elektrike, bodo lahko s tem kreditom pomagali, da bo dobilo elektriko luč kakih deset vasi. Pomoč bo dana predvsem v tiste kraje, kjer so ljudje že doslej pokazali največ zanimanja za elektrifikacijo in kjer so tudi sami pripravljali pomagati s prostovoljnimi delom in materialom.

Prva predstava v kinu s novim projektorjem je bila v ponedeljek zvečer. V primerjavi s prejšnjo »skatilo« v našem kinu so bili obiskovalci zelo zadovoljni s tonom in barvo na platnu, posebno prijetno pa je na vse učinkovalna preurejena dvorana, v kateri bodo, kakor smo zvedeli, v kratkem prebravali še sedanjí strop v svetlejši ton.

Iz nevoščljivosti je segel po svinčnici tudi nekdo iz Semečiča. Poslušajmo! Tonetu Ivančiču je kupil stari oče, ki živi v Ameriki, posestvo, toda brez hiše in gospodarskih poslopj. Brez hiše in gospodarskih poslopj pa ne moremo gospodariti na zemlji. Zato je Tone začel zidati hišo, vsi sosedje pa mu pri gradnji doma nesebično pomagajo. Da si bo lahko do konca postavil dom, se Tone odreka vsaki ugodnosti, spi kar na podu in neprestano gara.

Toda ta podjetnost nekemu v Semečiču ni všeč. Pa je šlo na pot preko oceana v Ameriko pismo, približno take vsebine: »Tonetonemu staremu očetu si jaz, Tvoj prijatelj iz mladih let ti pišem, da si neumni, ko Tonetu pomagaš! Kupil si mu grunt, pa propada, lahko bi si še sezidal hišo, pa še s prstom ni mignil: eno staro zidnico je podrl. Samo poplaj in tvoj denar zapravila. Pišem ti jaz, prijatelj iz mladih let, se boš spomnil, marsikatere kozarček, sva skupaj izpila.«

KAJ PRINAŠATA NOVI ŠTEVILKI URADNEGA VESTNIKA

Polovico 15. štev. Uradnega vestnika okraja Novo mesto (15. X. 1956) izpolnjuje odlok o okrajnem družbenem planu za leto 1956. Objavljenih je tudi nekaj občinskih odločb in odlokov, med ostalimi tudi odločba ObLO Crnomelj, ki je letos 28. julija sporazumno z ObLO Semeč in Metlika ustanovil Komunalo banko v Crnomlju. Za direktorja Komunalne banke je bil imenovan Franc Cimerman, v njegovem upravnem odboru pa so Janez Zunič, Anton Dvojmoč, Matija Džaj, Franc Kobe, Gustelj Stefančič in Martin Vindšman. Predsednik nadzornega odbora je Franc Košir. V tej številki so objavljene tudi bilance (za l. 1955) sledečih podjetij: »Zora«, mlin in lesna industrija Crnomelj, Industrija obutve, Kolodvorska restavracija, Kavarna, mesta), gostilna Srobotnik v Straži, »Remont« Mirna peč, Splošno čevljarstvo v Dol. Toplicah. Kmet. gospodarstvo Struga in Novomeška opekarna Zalog.

V 16. številki (23. X. 1956) je objavljen odlok občine Semeč o letošnjem obč. družbenem planu, občine Crnomelj, Žuzemberk in Sentjernej na objavljajo odloke o obč. proračunih. Vestnik objavlja tudi nekaj drugih odlokov ObLO Crnomelj, Žuzemberk, Kostanjevica-Podbočje in Trebnje. Bilance objavljajo naslednja podjetja: Parna pekarna, Klavnicna in mesnica, Slikarstvo-frizerskarstvo, Kino, Brivsko-plesarsko podjetje, vsa iz Crnomlja.

To veliko pove

Na bližnjem vzhodu so lani ameriške in angleške petmoleske družbe načrtele 160 milijonov ton nafte. Proizvodnja teh količin nafte je veljala 240 milijonov dolarjev, za prodano nafto pa so dobili eno milijardo 900 milijonov dolarjev! Pa se še kdo čudi, zakaj se tako krčevito potegujejo, da bi se naprej ostali ekonomski gospodarji tega območja.

Naročajte in berite »DOLENJSKI LIST«!

V Semečiču nekoga preveč jezik srbi

Vedno mora kaj romati čez ocean. Pred leti so potovala v Ameriko pisna polna laži in obrekovanja, da bi nazaj prihajali paketi. Vse to smo brali. Vse to pa le ni izučilo nekaterih ljudi. Še vedno se gajo po sviniških in pišejo v Ameriko, da bi prišlo kaj nazaj, kakšna raztrgana srjaca ali pa le iz nevoščljivosti.

- V TEM TEDNU NABIRAMO:**
- Korenina volčje češnje — beladone (120 din), trobentice (150 din), malega divjega janeša (300 din), velikega divjega janeša (220 din), gladeža (65 din), bodče neže — kompava (100 din), habata — smrdljivega brega (35 dinarjev), baldrijana (260 din).
  - Pločve jerebike (100 din), gloga (40 din), špka breza (50 din), šipek luščine brez semena (220 din), punčkovna »pe rdeče barve, brez zelenih, pražganih in zdrobljenih jagod (1000 din), črna trna-oparnica, trnule (30 din).

V lovu na zankarja

Menda je pr. R-jevih v Koritih pri Dobriču še stara navada, da moški radi zaidejo v gozd po skrivnostnih posih. Bojda jih vsemu stisne za vrat, ki je dedujoči snovi po očetu in katero imenujemo raubščanje ali po slovensko divji lov, ozirnoma lovska tatvina.

Lepa in poštena ta stvar ni, naj se imenuje kakor koli. Vsak gospodar in hišni gospodar, ki bi kdo hodil v biev kraš živino in tko gotovo ne bi bil hvalečen za tako opravilo. Tako je tudi z lovci, ki danes niso samo lovci, pač pa predvsem gojilci. Tole zgodbo o lovu na divjega loveca mi je povedal gospodar dobnriške lovske družine Avgust Mežnaršič.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED VOLJA LJUDSTVA

Začelo se je, kakor se take reči po navadi začno. Z množično manifestacijo in zahtevami po neodvisni nacionalni politiki, delavskem samoupravljanju, novi politiki na vsi, izločevali stalistične Rakosijeve skupine in tajnih volivnih parlamenta. Precej gotovo je, da je govori bivšega sekretarja partije madžarskih delavcev, Göreja, (ki je bil po nekaterih nezanesljivih poročilih ubiti) spremenil manifestacije v demonstracije in te v oboroženo upor. Göre je namreč zahteval čim počasnejši razvoj, da »bi se izognili raznim trenjem«.

Toda Madžari niso hoteli več čakati na počasnejši razvoj, ampak so ubrali bližnjico. Prva zadovoljitev ljudskih zahtev je bila: Nagy nazaj na položaj ministrskega predsednika. Nagy je postal ministrski predsednik. Toda to še ni v celoti zadovoljilo ljudstva. Tik pred imenovanjem Nagyja za predsednika je vlada poklicala sovjetske čete, naj pomagajo vzpostaviti red in mir. Göre je bil razrešen funkcije sekretarja partije in na njegov mesto je bil imenovan Janos Kadar, ki je nekaj let preživel v ječi kot žrtve stalistične politike. Toda upor se je — žal — še razbnesel in položaj se je zapletel.

Vsa resnica ne bo tako kmalu znana in precej je še neznanosti. Ni jasno, kdo je prvi začel streljati, toda to ni nič tako važno. V največji deklaraciji vlade je rečeno, da je moč v teh dogodkih videti »usodne posledice strahnih zmot in zločinov v minulem desetletju«. Madžarska je v svoji zgodovini pogosto preživljala usodne trenutke, toda takšnega pretresa delala še ni nikoli doživela. Toda kar je najvažnejše, vlada oboja mnenje, da je sedanje velike gibanje ljudstva protirevolucionarno, čeprav so tudi tu škodljivi elementi skušali izkoristiti dogodke, da bi strmoglavili ljudsko demokracijo.

Tako stališče je edino pravilno in ustreza dejanskemu stanju. Pravo stališče imajo tudi Poljaki do poznanskih dogodkov, čeprav so bili ti po obsegu manjši in manj krvavi. Madžarska vlada se je zdaj sporazumela s sovjetsko vlado, da se bodo sovjetske čete začele takoj umakati iz Budimpešte. Tako je zdaj intervencija sovjetskih čet postala nepotrebna. Zakaj madžarska vlada je jasno povedala, da to gibanje ljudstva ni protirevolucionarno. Logična posledica tega stališča je zahteva po umiku sovjetskih čet na njena oporišča. Tako bodo ustvarjene možnosti za razjasnitev položaja in za pomiritev dežele. Ne glede na to, da je bila vlada sama prvotno poklicala sovjetske čete na pomoč — in to še preden je Imre Nagy postal ministrski predsednik — so prav te čete objektivno pomenile zapreko med vlado Imre Nagyja in taktoimenovanimi uporniki, ki so postavljali demokratične zahteve, katere je vlada tudi sprejela in jih vključevala v svoj program.

Resnica je — piše »Szabad Nep« — da je bilo med uporniki od začetka mnogo poštenih radikalov, med njimi tudi komunistov, ki niso videli zadostnega jamstva za socialistično demokracijo, zato pozneje je resolucija, s katero je bil Ernő Göre ponovno imenovan za sekretarja partije učinkovala, koif da bi prilil olje na čerjavico. Ni zaradi sovjetskih čet niti predvsem zaradi njih jenjal odpor, ampak je jenjal zato, ker je velik del upornikov uvideval jamstva za demokratične zahteve.

Po najnovjših poročilih so bila prenesena pooblastila na novo partijsko vodstvo šestih članov, ki so vodilo partijo, ker je centralni komite po mnenju radia Budimpešte — ne samo od včeraj, ampak že dolgo nespodoben, da bi vodil vodilno partijo v skladu z željami in prizadevanji ter odkrito povedano — interesi madžarskega ljudstva. Zato bo v najkrajšem času sklican četrti kongres partije madžarskih delovnih ljudi, ki bo izvolil takšen centralni komite, ki bo odkrito in dosledno zastopal interese madžarskega ljudstva.

V imenu CK Zveze komunistov Jugoslavije je generalni sekretar ZKJ Tito poslal predsedstvu partije madž. delov. ljudi pismo, v katerem poziva madžarsko ljudstvo, naj stori vse za prenehanje nadaljnjega prevladanja krvi. Podobna pisma sta poslali partiji Poljske in Českoslovaške.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

V dostej najhujši akciji Izraela proti Egiptu od leta 1948 so izraelske oborožene sile vdrele na egiptovsko ozemlje in — v trenutku ko pišemo — napredujejo v dveh smereh proti Sueskemu prekopu.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Do te akcije, ki po prvih znamenjih sodeč pomeni skoraj vojno, je prišlo kljub osebni poslanici predsednika ZDA Eisenhowerja predsedniku izraelske vlade Ben Gurionu, v kateri je izrazil zaskrbljenost zaradi mobilizacijske rezervistov v Izraelu.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

Na Madžarskem in v samji Budimpešti se položaj normalizira, čeprav je stanje v dežavi še precej nejasno in neurejeno. Nova vlada Imre Nagya poskuša z nadaljevoškimi napori prepričati dobronamerne upornike, kolikor jih je še, da položje orojje, in ustvari pogoj za zaupanje ljudstva v vlado. Vlada namerava po pomiritvi države začeti pogajanja s sovjetsko vlado o umiku sovjetskih čet z vsega madžarskega ozemlja.

»Dobro« varčujemo!

List z največjo naklado v Angliji je letos v aprilu z uvodnikom ostro napadel nek šolski odbor, ki je kupil bronast zvonec za šolo, namesto, da bi si za naznanjanje začelka in konca pouka nabavil naraden železen zvonec. Britanski proračun ima že dolga leta izreden poudarek na varčevanju, zato članek s tako vsebino za Angleže najbrž ni nič novega.

O tem je 5. maja poročala »Ekonomska politika«. Nehotno sem se na njeno vsebino pomno spomnil, ko smo v Novem mestu prejšnji teden, žal ne prvit, lahko opazovali, kako smo pri nas z varčevanjem še pošteno nazkriž. Delavci občinske komunalne uprave so poleg kačipota na križišču pred stavbo Industrije čevljev izkopali jamo, pripeljali pesek, cement in orodje in v jamo zabetonirali približno tri metre visok železen drog. Za naslednji dan so drog izpuli, jama pa površno zaravnali. V četrtek 25. maja zjutraj je bila jama spet izkopana in ta dan so znova zabetonirali sredi hodnika debelejši drog oz. močnejše cevi, na katere bodo pritrjeni svetilni kačipoti. Ni bilo prvič, da se je v Novem mestu nekaj delalo, podrla in naredilo na novo. Delo, prevoz orodja in materiala, betoniranje in razbijanje pravkar narejenega, uničevanje cementa in pod., vse to prav gotovo ni zastoj! Kakor koli že, čut za varčevanje in skrb za splošno ljudsko premoženje sta pri mnogih naših kolektivnih in posameznikih hudo zrahljana. Toda treba je začeti varčevati pri dinarju in ne šele pri milijonih!

Nasmejani obrazi nam povedo dovolj; medtem ko so deklice le bolj od strani ogledovale kmetijske stroje »Agrotehnik« na Grmški šoli, so dečki traktorje kar naskočili... Seveda, saj so tehnične novosti največji mik posebno za mladega človeka. Razstavo na Grmški šoli si je ogledalo v tednu od 21. do 28. oktobra več tisoč ljudi, zlasti pa mladine iz raznih dolin, občin.

Delo mladih zadrugnikov v zimskem času

Organizaciji mladih zadrugnikov dostaj se nismo kaj več pisalo v našem listu. Treba pa je, da se tudi o tej mladi, politično-strokovni organizaciji nekoliko pomenimo in pogledamo, kakšne naloge in dolžnosti čakajo našo kmečko mladino.

O delu kmečke mladine v preteklih letih ni šlove kaj povedati, da je mladina v zimskem času marsikaj zamudila, ker se je premožno udeleževala strokovnih ali političnih predavanj, posebno moška mladina, pa tudi kulturno-prosvetnih prireditve so bile premalo. Prizadevanje so bile mladinke; te se je izobraževalo v gospodarskih in krojnih tečajih, v tečajih RK in podobno. Da so se mladinci manj udeleževali v izobraževalnem in kulturno-prosvetnem delu, je bila marsikje krivda v slabši organizaciji predavanj in tečajev. Kajti videli smo, da je bil obisk tam, kjer je bila organizacija dobro izvedena, vedno razveseljiv.

Letos je naša kmečka mladina dobila novo nalogo, ki bo pozitivno dosežala onkvalitveno živ-

ljenje mladincev na vasi. Vemo, kako se kmetijske zadruga iz dneva v dan vse bolj uveljavljajo in predstavljajo na vasi gospodarsko strokovno organizacijo, v nji pa niso bili vključeni mladi ljudje, tisti, ki bodo danes aš jutri postali gospodarji in osnovni proizvajalci v kmetijstvu. In za to mladino je ustanovljena nova organizacija — organizacija mladih zadrugnikov.

Naloga mladih zadrugnikov in dožnosti so velike. Najprej je nekaj vprašanj, ki se sproti povprašamo med našimi kmečkimi ljudmi. Ker ta vprašanja slabo poznamo, to seveda vpliva na našo nizko stopnjo proizvodnje.

Med glavnimi vprašanji je razkositost naših kmetijskih površin, kajti ta razkositost ovira, da ne moremo uvesti nujno potrebne mehanizacije, s čimer bi pocenili proizvodne stroške. Ravnotako je zaradi razdrobljenosti in nepravilne razdelitve obdelovalnih površin oteženo strnišnje lobjarjenje, čimeta gnojila si dobro utirajo pot med kmetovalci, toda za njihovo pravilno uporabo in če hočemo doseči kva-

litetne pridelke, je potrebno znati, kaj in kako rasti. Šele potem lahko res spridem uporabljamo umetna gnojila. Zadnja leta opažamo, kako se širijo rastlinske bolezni in škodljivci. Naše tovarne se izdejuje dovolj zasutnih sredstev za domačo porabo, toda delo s temi kemikalijami ni tako preprosto. Poznatni moramo rastlinske bolezni in škodljivce, v katerih sredstva, s katerimi jih zatiramo. Tudi herbicidi ali hormonska škropliva za zatiranje plevela se že uveljavljajo.

O vsem tem se bo naša zadruga mladina poučila na raznih predavanjih, tečajih in seminarjih, kjer ji bodo kmetijski strokovnjaki posredovali znanje o čimnem kmetijstvu in sodobni obdelavi zemlje.

Kmečka mladina, vključena v organizacijo mladih zadrugnikov, bo pa uživala še druge prednosti. Pozimi bo imela predavanja iz raznih k

O DELU UPRAVNIH ORGANOV NEPOZABLJENI SO

(Nadaljevanje s 1. strani)

dar je polno tudi ostalih nujnih nalog, ki bi jih morali, ohraniti sveti za družbeno vprašanja. Delo sveta za zdravstvo ni samo v reševanju pravnih, pač pa v skrbi za ljudsko zdravje na splošno — zdrava pitna voda, urejeni studenci, splošna higiena in drugo. Prav tako obširne so naloge sveta za ljudsko kulturo, za varstvo matere in otroka in ostalih. Problemov, s katerimi bi se morali ukvarjati, navedeni sveti, je v vsaki občini več kot dovolj.

V zvezi z delom svetov za kmetijstvo in gozdarstvo, za komunalno in podobnih svetov pa postaja vloga gospodarskih svetov odvečna. Ta svet obravnava vprašanja, ki jih mnogo podrobneje in konkretno obravnava v svetu za posamezne panoge. Tako pravzaprav delo gospodarskega sveta hromi delo svetov posameznih panog, ali pa ene in iste stvari obravnava na dveh svetih.

Osebnost v komisijah mnogo plodnejša, če bi bili ti drugače sestavljeni. Mislim, da bi v posameznih svetih morali voliti njihove člane, ne pa jih imenovati. V svetu naj bi volili svoje zastopnike delovnih kolektivov, množične organizacije in ustanove. Voljen član v svetu bi čutil večjo odgovornost do dela v svetu, ker bi moral o tem poročati svojim volivcem. Mislim, da bi imel voljenega zastopnika na primer v svetu za stanovanjske zadeve občine, v svetu za komunalne zadeve in drugje.

IN ZBORI VOLIVCEV?

»Slej kot prej so to osnovni ljudski parlamenti, vendar z njihovim delom nismo zadovoljni. Občinski ljudski odbori jih ne sklicujejo kot so po zakonu dolžni in zato volivci večkrat niso seznanjeni s stvarmi, ki se tičejo vseh. Zbori volivcev so najbolj šibka plat v delu občinskih ljudskih odborov. Pa ne povsod. Imamo občine, kjer precej redno sklicujejo zbornice volivcev in na njih razpravljajo o vrsti zadev volilne enote in občine.

Eden od vzrokov, da občinski ljudski odbori ne sklicujejo redno zborov volivcev, je slaba udeležba in nesklepnost na zboru. Večina zborov volivcev je sklicana, da bi obravnavala določeno vprašanje volilne enote ali občine, za kar je treba sprejeti sklep, ki pa je veljavno le, če je navzoča nad polovico volivcev. Tega praktično ni mogoče nikjer doseči. Zborov volivcev se navadno udeležujejo volivci-gospodari.

Meni, da so pravzaprav le ti merodajni za sprejemanje kakršnih koli obveznosti, kol so krajevni samoprispejki za določene namene in podobno. Zato tomalčimo zakonitost zborov volivcev tako, da je sklep veljaven za vso volilno enoto, če ga sprejme večina gospodarjev-davčnih zavezanecov.

Za slabo udeležbo na zborih volivcev pa nosijo del krivde

tudi politične organizacije, ker v večini primerov ne zanimajo za svojo dolžnost, da bi poskušale za polno udeležbo na zboru. Prav zbor volivcev pa je meso, kjer naj se vsi volivci seznanijo z vsemi vprašanji, kjer naj se najprej obravnava poznejši sklop ljudskega odbora, iz njih bi morali prihajati pobude za delo svetov, komisij in ljudskih odborov. Naloga nas vseh je, da dobe zbori volivcev pravo vsebino dela in vloje, ki jo imajo v našem družbenem upravljanju.

KAKO JE S KADRI V ADMINISTRATIVNI LJUDSKIH ODBOROV?

»Tu so težave, za katere ne vemo, kako jih bomo premagali. Več del uslužbenec občinskih ljudskih odborov ima nižjo strokovno izobrazbo, s srednjo jih je malo. Zelo primanjkuje strokovnjakov za posamezne panoge, zlasti pravnih referentov in tudi drugih. Ni toliko vprašanje plač za take strokovnjake, bolj je predeležba primerenih članov. Stanovanje je pogoj, da sprejme službo na občini ali okraju ta ali oni strokovnjak.

Da bi pomagali posameznim referentom na občinah do večje strokovne usposobljenosti, predvidevamo pozimi tečaj za občinske referente po strokah dela. Pri delu jim sedaj včasih pomagajo referenti okrajnega ljudskega odbora, večkrat pa imamo s njimi tudi konferenčne ali posamezne vprašanjih. V nekaterih občinah hočemo povečati administrativni aparat, za kar pa ni vedno utemeljenih razlogov. Bolj kot za povečanje števila uslužbenec, se je treba boriti za njihovo strokovno usposobljenost.

Na koncu še to: Sveti se uveljavljajo, še bolj pa se bodo, ko bodo v njih izvoljeni zastopniki množičnih organizacij, delovnih kolektivov in drugih. Tam, kjer je čutili aktivno delo političnih organizacij, to je občinskega komiteja ZKS, SZDL in ostalih, tam je tudi delo upravnih teles dobro in se razvija v smeri socialistične demokracije. Kjer tega ni, tudi delo upravnih organov šepa. V takih občinah se dogodi, da na seji občinskega ljudskega odbora odzamejo besedo tajniku, čeprav ima pravico sodelovati v razpravi, nima pa pravice glasovati. So se primeri, da hodijo posamezni odborniki na sejo občinskega ljudskega odbora samo tarnati in kritizirajo vsevprek, tudi to, kar so poprej sami sklepali, toda takih primerov je vedno manj. Se manj pa jih bo, ko bodo vse politične organizacije pomagale pri reševanju skupnih nalog in ko se bo vsak odbornik in vsak član sveta ali komisije zavedal, da je dolžan v organu družbenega upravljanja reševati naloge v družbeno korist ne pa v svojo lastno.

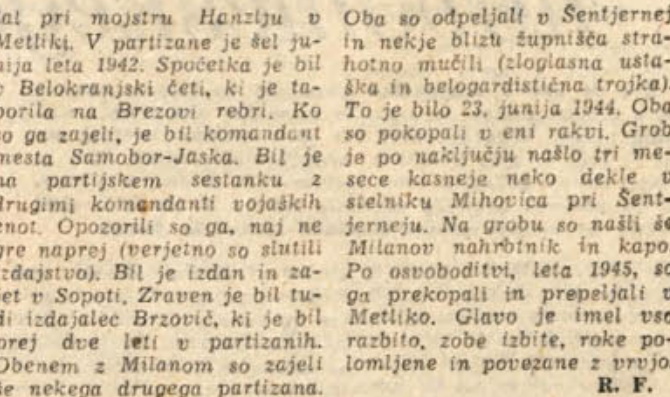
Na grobove naših dragih bomo položili pozno jesensko cvetje. In posebej se bomo spominjali hrabrih borcev, ki so za našo svobodo žrtvovali svoje življenje. Misel nanje in na našo skupno borbo in na prehojeno pot po osvoboditvi nam bo dala novih pobud v prizadevanjih za lepše življenje delovnih ljudi.

Koliko mladih fantov je bilo med tisoči in tisoči naših borcev. Tudi Milan Pirkovič je bil med njimi. Brez pomisljanja se je odzval klicu domovine, stopil v NOB in za nas vse žrtvoval svoje mlado življenje. Med 350 padlimi borci in žrtvami fašizma v metliški občini je tudi njegovo ime. O njem in vseh ima ZB v Metliki že zbrane življenjepise za naški zgodovinske knjige.

Milan je bil rojen 19. aprila 1923 v Metliki kot sin delavke. Tukaj je tudi končal osmi in obrtno šolo. Nekaj časa je služil za kovača v Metliki. Bil je izredno nadarjen in marljiv in se je izučil dveh obrti: kleparske in vodovodno-inštalaterske. Kot pomočnik je de-

lal pri mojstru Hanziu v Metliki. V partizane je šel junija leta 1942. Spuščati je bil v Belokranjski četi, ki je taborila na Brezovi rebri. Ko so ga zajeli, je bil komandant mesta Samobor-Jaska. Bil je na partijskem sestanku z drugimi komandanti vojaških enot. Opozorili so ga, naj ne gre naprej (verjetno so slutili izdajstvo). Bil je izdan in zajet v Sopotu. Zraven je bil tudi izdajalec Brzovič, ki je bil prej dve leti v partizanih. Obenem z Milanom so zajeli še nekoga drugega partizana.

Oba so odpeljali v Sentjernej in nekje blizu župnišča strahotno mučili (zloglasna ustaška in belogardistična trojka). To je bilo 23. junija 1944. Grob se po naključju našlo tri mesece kasneje neko dekle v sletniku Mihovica pri Sentjerneju. Na grobu so našli še Milanov nahrbtnik in kapa. Po osvoboditvi, leta 1945, so ga pokopali in prepeljali v Metliko. Glavo je imel vsu razbitu, zobe izbite, roke polomljene in povezane z vrtnjo.

Danes, na Dan mrtvih, spet s topljo ljubeznijo in spominom kot sleherni leto zaljamo grobove naših dragih. Posebno se bomo ustavljali ob grobovih junakov naše borbe in revolucije, ki so svojo srčno kri darovali za svobodo našega ljudstva in naše domovine

Za partizanski spomenik na Bučki

Tretjič bodo na Bučki proslavljali krajevni praznik in obudili spomin na posebno važen dogodek iz leta 1941, ko je Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet pripravilo in vodilo napad na nemško postojanko na Bučki. Na pobudo krajevnih organizacij, predvsem Zveze borcev in SZDL, se zlasti na Dolenjskem in v Spodnjem Posavju vsako leto spominjamo prvih akcij, ki so pokazale našem ljudstvu pot vstaje in borbe, po kateri je šlo pod vodstvom neomajne Komunistične partije Jugoslavije, čvrsto združeno v vrstah Osvobodilne fronte skozi trpljenje in zmage v svobodo.

V dolgi vrsti zgodovinsko pomembnih bojev in bitk enot naše narodnoosvobodilne vojske od prvih partizanskih skupin vse tja do srednje maja 1945, je napad na Bučko 1. novembra 1941 še posebno znamenit dogodek. Bila je to prva velika akcija, ki jo je neposredno vodilo Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet na Dolenjskem, predvsem z namenom, da bi s takimi napadi na železniško progo Zidani most—Zagreb preprečilo izseljevanje Slovencev iz Posavja. Akcija, v kateri je sodelovalo nekaj nad 30 ljudi, sta vodila takratni komisar Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet Miha Marinko in dr. Aleš Bebler.

K Novomeški partizanski četi, ustanovljeni 29. oktobra 1941, je konec oktobra prišel na Brezovo reber tovariš Bebler. Prinesel je s sabo načrt za napad na Bučko, ki ga je izdelalo Glavno poveljstvo, sestaneč z vodilnimi tovariši pa je bil nad sedanjim žilnim skladiščem v Straži. Da bi kombinirani napad na Bučko bolj uspel, so pritegnili v akcijo tudi notranjske partizane z Mokreca in nekaj Sta-

jercer. Belokranjska četa, ki je bila na pohodu, da bi se pridružila napadu na fašistično gnezdo na Bučki, ni mogla čez Krko ter se je vrnila proti Beli krajini. Dva dni kasneje je zaradi izdajstva na Lazah doživela najtežjo tragedijo in skoraj v celoti padla. Župnišče na Bučki, v katerem so bili Nemci, je napadla ena desetina partizanov, dve desetini pa sta bili v zasedah. Ugotovljeno je, da so v napadu sodelovali med drugimi tudi tri tovariši:

Janko Stariha, narodni heroj (na Bučki je bil ranjen, kar je bil v NOV padel), Dušan Jereb, narodni heroj, kasneje padel; Milan Merčjak in Maks Henigman, kasneje padli; Nace Majcen iz Mokronoga, Miha Bartol, železnikar iz Novega mesta (padel), Franta Komelj in Jan—Pircelj, Niko Šilih, ki je vodil neposredni napad na župnišče, Joško Sašek—Devi (padel, podlegel ranam, ki jih je dobil na Bučki), Srečko Preželj in več Stajcerjev, ki jih je pripeljal kurir Miloš Hočevar iz Novega mesta.

Gledano z vojaškega stališča, napad v celoti ni uspel. Vzrok moramo iskati pred-

vsem v nezkušenosti napadalcev; nihče (zmed njih ni bil nikoli vojak. Le trije borci so prišli v samo župnišče. Največ bomb je zmetal v sovražnikovo postojanko tovariš Niko Šilih. V župnišči so se Nemci po prvem napadu potuhnilo bombe pa so židovje močno pretresle in pozročile Nemcem več izpub. Pri jurihi na postojanko je padel v težji stave Sašek—Devi, Niko Šilih je pa bil ranjen.

Mnogo večji in v posledicah daljnosežnejši je pa bil politični odmev partizanskega napada na Nemce v bučki postojanki. Razpibal je Dolenjsko in pokazal množicam, da je le v uporu pot do svobode in novega življenja.

O napadu na Bučko govorijo dokumenti — nemški in italijanski — v Muzeju NOB v Ljubljani, kakor tudi v Zgodovinskem oddelku CK ZKS. Tretjič bodo danes na Bučki člani Zveze borcev in Socialistične zveze proslavili spomin

LEPO SLAVJE NA VRHEH PRI DOLŽU

Na Vrheh pri Dolžu so imeli v nedeljo, 28. oktobra pomembno slavlje v prisotnosti članov okrajnega odbora RK in številnih prebivalcev iz ostalih okoliških vasi so svečano izročili svojemu namenu higienično urejen vodnjak z napajališčem in perilačem. Lepa komunalna pridobitev na Vrheh je sad pomoči RK in dela samih vaščanov. Ob otvoritvi je govoril načelnik sekcije za male asanacije pri okrajnem odboru RK ing. Ivo Zobec, pionirji šole Dolž pa so pod vodstvom šolskega upravitelja tovariša Debeljaka izvedli lep kulturni spored. Vaščani so zelo zadovoljni z doseženim uspehom, saj imajo sedaj po vseh predpisih higienično urejen studenec, enako tudi napajališče in perilače.

Prebivalci na Vrheh in Dolžu pa imajo še eno vročo željo: čimprej bi radi imeli elektriko. Notranje napeljave so končane, čakajo samo priključka. Želja za napredek je prodrla tudi v te vase in v tem prizadevanju zaalžujajo prebivalci pomoč.

Naročajte in berite DOLENJSKI LIST!

na to pomembno obletnico, na grob Jožeta Šušteršiča—Devija pa bodo položili vence in šopke. Tudi pred spominsko ploščo, na kateri so imena ostalih žrtev fašizma in internacij, bodo danes jesenske rože. Člani Zveze borcev na Bučki pa ob današnjem prazniku znova oživijo pred tremi leti sproženo zamisel, da bi postavili na kraju prvga večjega kombiniranega napada partizanov na Dolenjskem trajen spomenik. Napad na Bučki v jeseni 1941 je že zapisan v zgodovino narodnoosvobodilne borbe. — Spomenik, posvečen temu važnemu dogodku, pa naj bi pridelal pozorni rodotovom, kje pot od je v tistih najhujših letih partizanska pest razbijala je-

VSEM GOSPODARSKIM ORGANIZACIJAM IN USTANOVAM!

»Dolenjski list« — glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva za okraj Novo mesto opravlja kot najbolj razširjen časnik na Dolenjskem danes še posebno važno politično in gospodarsko vlogo. Z naklado 11.300 izvodov na teden seznanja nad 45.000 bralcev z našimi političnimi, gospodarskimi in kulturnimi vprašanji.

Stroški za tiskanje in izdajanje domačega časnika pa so enkrat večji kakor znaša naročnina. Zato prosil uprava lista vsa dolenjska podjetja, ustanove, ljudske odbore, kmetijske zadruge, kolektive, društva, organizacije in druge, da bi objavljali v »Dolenjskem listu« vse vrste oglasov.

Vabimo vas, da objavljate v našem pokrajinskem glasilu razne raspise za nova delovna mesta, štipendije, licitacije, reklamne oglase za vaše izdelke in usluge, oglase za iskanje in prodajo strojev, surovin, blaga in podobno. Kdor liče delo, bi praktično lahko s pridom oglašal v domačem listu. Podjetja, ustanove! Naročajte tudi male oglase, ki vam prinesejo zanesljiv uspeh! Ne pozabite pri naročanju oglasov in reklame na naslov: »Dolenjski list«, Novo mesto, poštni predal 33. Podprite z oglasi redno izhajanje našega pokrajinskega časnika!

klene okove fašističnih ostajalcev in jih gonila z naše suete zemlje.

V spomin junakom NOV

Na trdo pot ste šli, za nas izkrcavali, zato naš narod živi in hoste v živeli. Spomin na vas žari, za vas gorj ljubezni, vaš gorj je hram časti in slava sije čezeni.

(Napisi na spominskem kamnu grobišča v Jelendolu)

Z »žolnijem« so v Kostanjevici zaključili kulturni teden

Domačini in gostje so v soboto 27. oktobra napolnili veliko dvorano Kulturnega doma v Kostanjevici. Kloštrski žolniri, ki ga je po Jurčičevi povesti dramaturiziral Lado Smrekar, je bila zaključna prireditev kulturnega tedna v Kostanjevici in hkrati zaključek proslav njihove občinskega praznika. Predstave se je udeležili tudi pokrovitelj kulturnega tedna,

pa v imenu okrajne Zveze Svobod in prosvetnih društev. Igralci in avtor so prejeli mnogo šopkov in daril. (Oceno igre bomo prinesli v prihodnji številki.)

Po končani predstavi je spregovoril tov. Ivan Regent in kot pokrovitelj zaključil kulturni teden. Iskreno in toplo je čestital igralcem kolektiviu, vsem članom društva Lojze Košak in ostalim, ki so s tako prizadevnostjo organizirali kulturni teden v počastitev občinskega praznika in požel tako lep uspeh. »Samo ena stvar je, v bistvu tako preprosta, je podariti v svojem nagovoru tov. Regent, »ki nam pomaga k napredku in blaginji na katerem koli področju, in imenuje se — delo. Prizadevno, poštrevovalno delo. To izpničuje tudi vaša nocojnja predstava, osiale pridivite kulturnega tedna in sploh vsa dejavnost vašega prosvetnega društva. Z delom ste požel uspeh in s takim delom boste tudi poslej še bolj rasli in napredovali.

PRVI KOMBINAT ALUMINIJ BO ZGRAJEN V ČRNI GORI

Na svoji zadnji seji je Zvezni izvršni svet pretekli teden sprejel zgodovinsko pomemban sklep, da bo prvi kombinat aluminija z letno zmogljivostjo 100.000 ton zgrajen v Črni gori med Nikšićem in Titogradom. V prvem delu bodo zgradili objekte z zmogljivostjo 50 tisoč ton aluminija letno. Strokovnjaki so ugotovili, da bo gradnja tega industrijskega veliktana najcenejša v Črni gori, kjer so največja nahajališča boksita in lignita v neposredni bližini, tu pa bodo najceneje zgradili tudi vrsto velikih hidrocentral na rekah, ki so še skoraj docela neiskoristene. Nove tovarne za aluminij pa bodo verjetno zgrajene tremeje predvsem blizu Mostarja in med Splitom ter Sibenikom.

spomin na veliko slavlje na Grmu: predsednik OZZ Viktor Zupančič pozdravlja goste in udeležence. Z desne na levo stojijo: Franc Pirkovič, Viktor Avbelj, Jože Borštnar, ing. Jože Levstik, ing. Vilma Pirkovič, Niko Šilih, Viktor Zupančič in drugi.

...Ta članek sem napisal zato, da se vsaj malo oddalim Rapuševi družini, posebno pa še materi Nežki, katere gostoljubje sem, kakor toliko drugih partizanov, užival tudi jaz... nam je pred nedavnim pisal tovariš Marjan Podobnik iz Ljubljane in prosil, da bi objavili njegov spis. Besede toplo iz Podobnikovega pisma, pa so namenjene vsem našim partizanskim materam.

Menda ni bilo partizana Gubčeve in Čankarjeve brigade ter Dolenjskega odreda, da ne bi bil poznan in prehodil doline od Mokronoga do Šmarjete.

Ko prides po precej strmih klancah iz Mokronoga na Sneževke, se cesta prevesi v dolino in se zavije po okni soteski. Po četrtini hodi so dolinica odpre in na desni strani ugleda vasico Gornja Lakenca. Kmalu prides do Srednjega in nato še do Spodnjega Lakenca. Vasi niso strnjene, temveč leže hite razmetane ob cesti in po pobočju. Ljudje v teh krajih so dobri ter so med vojno skoraj vsi pomagali partizanom. Seveda so bili tudi izjeme, toda bil so le redki, ki so se vdnjali okupatorju. In zaradi tega izjem so ljudje omenjeni vasi dosti pretrpeli. Zgodba vam govori o družini iz Srednjega Lakenca, ki je med vojno veliko doprinesla in žrtvovala za NOV.

Kotih dve sto metrov od glavne ceste stoji lesena hišica. Po vegastih stopnicah si prišel v ve-

Rapuševi Nežki v zahvalo

no potrlo, nato pa so se še bolj zagrizeni vrgli v borbo proti okupatorju. Hči Ivanka je ostala še naprej v tovarni. In to je bilo dragoceno, ker je lahko še nadalje vzdrževala zvezo med takimi osvobodilnim ozemjem in okupiranim Mokronogom. Ivanka je nadaljevala bravoto delo. Zbirala je denar, obično, snaitetni material. Dobivala in nosila je podanke, ki so bili potrebni našim brigadam.

Domu je bilo pravo zbiralšče partizanov. Vsa partizan, naj je prišel katerokoli uro ponoči ali podnevi, je dobil pri Rapuševi jesti in pivu. Lahko rečem, da so skoraj ves vinski pridelek, ki so ga pridelali Rapuševi v letih 1942 — 1944, popili partizani. Koliko lačnih partizanov se je nasjedlo pri njih, to vedo le tati, ki so uživali gostoljubje te partizanske družine. Rapuševa mati je imela srce za vsakega partizana. Orala jim je, kuhala in življala. Pri tem ni delala nobene ravnike. Samo da je bil partizan, da se je boril proti okupatorju, pa četudi je bil navaden borec. Kar na lepem je prinesla možovo

obležje in perilo ter rekla: »Na, preobleci se, da ti bom vraga oprjala, saj vem da si ves živa. Kolikim ti to naredila, ter jih za nekaj časa rešila nadežnih usi.

Prilo je leto 1943 in z njim italijanska kapitulacija. Ljudje so bili sprva silno veseli in navdušeni. Nekateri so celo mislili, da je konec vojne. Toda to navedenje je ob vseh, ki so prihajale od bivše italijansko-nemške meje, kmalu splahnelo. Ljudje, ki so približali od tam, so pripovedovali grozne stvari. Nemci in Kočevjari so vedeli čez mejo in pobijali vse od kraja, požigali in ropali tako, da se je večina ljudi, ki so živeli v teh omejenih krajih umaknilo v zgodovo. Po teh vesteh in ker se je splošno govorilo, da pripravljajo Nemci ofenzivo, je tudi Rapuševa družina začela misliti, da bi se kam umaknila. V gozdu nad vasio je bil bunker, katerega so naredili ženi Očrnežne tehnike Novo mesto, ki je delovala iz tistem območju. Ob italijanski okupaciji se je tehnika preselila v bližino Dolenjskih Toplic in tako je bil

Kuriti so smeli le ponoči, ker bi dim, ki bi ga lahko videli na nasprotnem hribu Malkovcu, bukaler izdal.

Nekoga dne proti večeru pa plane v bunker vsa preplahena najmlajša hčerka Nežka in reče: »Ivanka, pojdi takoj domov. Nemci so že v Spodnjem Lakencu. Pravijo, da bodo, kjer bo kakšen domačih enajtkal vse požgali.« Ivanka je prebledela in je v skrbi za mamo že hotela iti pa je ostali, ki so bili z njo v bunkerju, niso pustili. Dobro pol ure za tem so Nemci že prišli do Rapuševih. Doma je bila mati, 15-letna Anica, 12-letni sin Franci, ter osem let stara Nežka. Ko so prihrumeli v hišo, so v pošumljeni slovenščini vprašali, kje je hči Ivanka. Ko je mati odgovorila, da je šla v Mokronog, so rekli Anici, da mora iti z njimi, da jim bo pokazala, kje je.

Nič niso pomagale materine prošnje, naj pustijo otroke. Morala je z njimi. Vso pot so jo tepili in ji grozili, da jo bodo ustrelili, če ne bodo dobili Ivankc. Ivanka seveda ni bilo v Mokronogu. Anico so z grožnjo, da jo bodo drugi dan ustrelili, zapeli v šolo, kjer je bilo zaprtih še mnogo domačinov. Ko so Nemci in domobranci videli, da Ivankc,

katera jim je bila kor dobra aktivista, posebno znanim, trn v peti, ne bodo dobili, so se vrnili nazaj, da se maščujejo nad materjo, ker se nad hčerko ne morejo. Ponoči je imel vsa v stebhu za hčerki in moža trepetala na peti, so se ponovno oglašili na kamnitih stopnicah težki korčni. V sobo so planili štirje Nemci z naperljenimi puškami. Prvi ji je nameril na prsa revolver in rekel:

»Če ti kaj ne poveš kje je Ivanka, bomo pa tebe ustrelili. Ni jih prosila milosti, saj je vedela, da bi bilo zama. Rekla je: »Tukaj sem, pa me dajte«. Nato je tisti, ki ji je nastavlil revolver, pomignil drugemu in šel ven. Drugi jo je surovo zgrbil in pahnil iz sobe. Otroka sta zborovala in se jo oclenila. Vojak ju je odfrgal od matere ter ju sunil po licih, njo pa spehal skozi vežo in kuhinjo do zadnjih vrat. Zunal pred vrsti je še čakal tisti, ki ji je prej grozil, da jo bo ustrelil, nameril revolver in sprožil. Na levi strani je ispekel, po hrbtu in prsih ji je spozlelo nekaj tosla. Zdelo se ji je, da pada nekam globoko, zagrnila jo je tema. Ko se je čez čas zavedla, je iz hite vedno odrihal ropot. Prihitali so hila od vrha dol. Kne je bila kraj vrtovna, so

(Nadaljevanje na 4. strani)

Ob letošnjem repertoarju novomeškega gledališča

Ker je začelo novomeško gledališče po dolgem odmoru spet z rednim delom, je prav, če seznanimo občinstvo z njegovimi načrti. Upravni odbor PD je v začetku letošnje sezone in tudi že prej gledališče organizacijsko utrdil. Ker je mestna občina pokazala dosti razumevanja za delo gledališča, je posebna komisija sestavila pravila, ki jih je igralski kolektiv na svojem prvem sestanku sprejel in potrdil.

Gledališče upravlja poseben odbor, ki skrbi za pravilno posredovanje in organizacijo. Igralski ansambel je izvolil tale odbor: načelnik (T. Trdan) tajnik (T. Gorinar), blagajnik (J. Kobe), gospodar (F. Adam), tehnični vodja (L. Ivanetič) in Seveda Sali, književnik. Režiserji svet sestavljajo vsaj redno, ki dajejo smernice za delo v gledališču. Upravni odbor je pokrenil vse, da je delo v gledališču zaživelo, zavedajoč se, da najkrajša pot, po kateri prihajajo velike slovenske ideje do slovenskega uma, in sicer — gre čez oder.

Upravni odbor in režiserji svet sta na 1. redni seji določila okvirni letošnji repertoar. Objektivne težave, ki se porajajo ob vsakem začetku, so brez dvoma vplivale na izbiro dramatičnih del. Gledališče bo konec oktobra uprizorilo Petrovičovo veseligrso »Plaho« z dobro besedno in situacijsko komiko. Delo je primerno za vsak čas. Režira St. Hlad. Druga skupina igralcev že študira Moljéroveo komedijo »Solo za žene« v režiji F. Kraja. Pomen velikega komediografa ni treba še posebej poudarjati. Premiera bo konec novembra. Tretja skupina bo začela s študijem ameriške

Za varčevanje in zakonitost

Občinski ljudski odbor Novo mesto je na seji 12. oktobra obravnaval izpolnjevanje plana v prvem polletju in proračuna do 30. septembra. Družbeni plan je izpolnjen komaj s 40 odstotki, dohodki pa s 30. Ker gre za podatki po proračunu, dohodki pa ne dotekajo v redu, je pokazal

mladimi igralci njegovo komedijo »Matček so šeni« (režija J. Zamljen). Delo je bilo prvič uprizorjeno v Novem mestu, P. Cigler bo postavil na oder eno mladinsko delo: »Bratovščina sinjega galeba«, ali »Mogočnj prstane« ali pa »Robinzon« (Defoe): »Robinzon ne sme umreti!«. Obe pridetka na oder v februarju in marcu. Vzporedno s študijem »Matčka« bodo mladi igralci tudi teoretično izpopolnjevali svoje znanje v tečaju, ki bo obsegal osnove deklamacije, dramsko izročilo, scenarij, stil in osnove režije. Za vse igralce bo pripravljen maskerski tečaj. V načrtu sta tudi komedija iz sodobnega ameriškega življenja »Sedem let skom« (Axelrod) in »Molčeca usta«. Tako so v repertoarju zastopane jugoslovanska dramska književnost, klasična, moderna, slovenska in mladinska književnost. Seveda bomo v sporazumu z ukrajinsko Zvezo Svobod in Prosvetnih društev dovoljevali tudi gostovanju oklicnih gledališč z deli, ki bo-

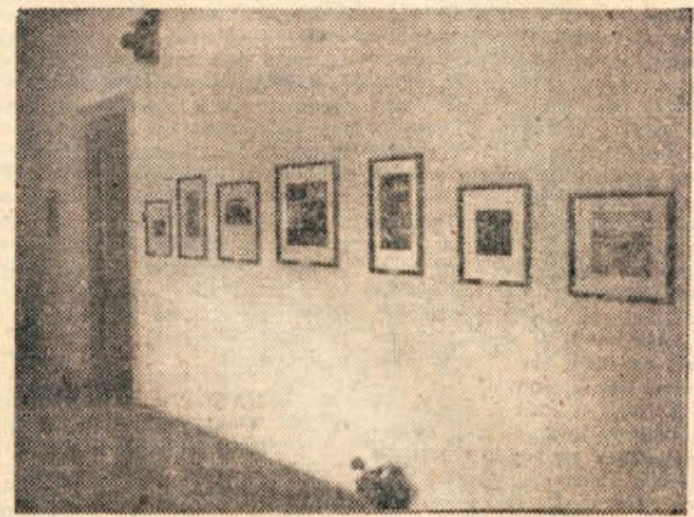
do kvalitetna in za rast amaterskega gledališča pomembna. Mestna občina je pokazala polno razumevanje, da materialno podpre gledališče. Prepričan smo, da bo tudi OLO (konkretno Svet za prosveto in kulturo) vnesel v bodoči proračun tudi primerno vsoto za gledališče, tako kot to delajo drugi okraj. Le kvalitetno gledališče v okrajnem mestu daje lahko pobude za napredek podeželskih dramskih skupin. Naša podjetja pa naj postanejo mecene, saj je izobraževanje in prevzemanje pobom gledališča namenjeno v prvi vrsti delovnim ljudem, našim delavcem in nameščencem. Práv bi bilo, če bi Svet za prosveto in kulturo OLO sklical vse zastopnike podjetij in bi o tem vprašalju mecenstva temeljito razpravljali. Tako bi se tudi gledališče postavilo na trdne noge. Igralski kolektiv je prijel za delo, merodajni činitelj pa naj ga podpre!

Prof. Tone Trdar

Dragoceno darilo umetnikov

Sola v Kostanjevici ima stalno galerijo umetniških slik

Ena prvih sol v Dolenjskem, pa menda tudi v Sloveniji, ki je dobila stalno galerijo umetniških slik, je osnovna šola z nižjo gimnazijo v Kostanjevici. Na pobudo ravnateljice Lada Smrekarja je Kostanjevica v nedeljo 21. oktobra obogatea za dragoceno zbirko, ki bo poslej še bolj vabila domačine in tujca, da se v tem našem najstarejšem dolenskem mestu ustavi in si ogleda njegove naravne in kulturne znamenitosti. Kdor je v nedeljo po otvoritvi galerije opazoval številne Kostanjeviciane in okoliške kmečke matere in očance, ki so si z zanimanjem ogledovali razstavljene podobe, pa bo zlikava pritril besedam akadem. slikarja prof. Vlada Lamuta, da »bo razstava približala umetnikovo občinstvo in na nepriljen način pomagala spoznavati ljudem likovna dela«. Zadovoljstvo, ki so ga nad lepo gverijo krazajal prvi obiskovalci kostanjeviške stalne umetniške razstave, je prav gotovo najlepše plačilo slovenskim umetnikom, ki so za galerijo prispevali svoja dela. Šolski galeriji so podarili svoje slike tije akademski slikarji:

Razstava na hodniku v I. nadstropju

kova sestra Jelca Korbar, učiteljica v Zagorju ob Savi. Lahko zapišemo, da je podarjenih 65 umetniških del prav gotovo vrednih precej več kakor pol milijona dinarjev. Ne gre pa za materialno stran zbirke, ki je sicer tudi važna. Veliko bolj je treba podprati pripravljenost naših umetnikov, da so se prošnji tovaršča Smrekarja radevolje odzvali in v veseljem podarili šoli dragocena dela. Tako je med ostalimi akademski slikar Božidar Jakac dejal, da je počaščen, ko lahko prispeva stalni šolski galeriji v Kostanjevici in Sinavju, pri Kostanjevici je bila do sedaj umetnikova mati nekaj svojih del. Galerijo je zelo lepo

uredil akadem. slikar Vlado Lamut, profesor na novomeški gimnaziji, ki je na otvoritvi tudi govoril v imenu likovnih umetnikov. Prizadevnosti šolskega vodstva v Kostanjevici lahko k dragoceni pridobitvi, ki sega s svojim pomenu čez meje domače občine, čestitamo skupno z njim pa se tudi zahvaljujemo umetnikom, ki so s svojim darom omogočili obstoj prve stalne šolske galerije. Razstavljene linorezi, lesorezi, ujedanke, monolitije, risbe, gvaši, oltar, litografije in barvne risbe bodo vzgajali mladino in odrasle, zato obisk razstave toplo priporočamo.

Velika sodobna kuharica spet naprodaj

Pravkar je izšla druga, izpopolnjena izdaja teško pričakovane knjige.

VELIKA SODOBNA KUHARICA

Ki jo je uredila Andreja Grum, sodelovala so na pri njej s svojimi prispevki še dr. Damjana Bebler, Josipina Levstek, Mica Pleško, Marjeta Prašnikar, Marija Rapoc, Mariča Slajmer in ing. arh. Branka Tancig. Knjiga obsega s slikami vred več kakor 700 strani. Razdeljena je na pet delov. V prvem delu so na kratko podana vsa najvažnejša dognanja znanosti o prehrani, ki bi jih moral poznati vsak, kdor pripravlja hrano družini ali celo večjemu kolektivu. Drugi del vsebuje kuharico namestnika direktorja in predsednika dalavskega sveta. (Po Ekonomski politiki)

vsebuje osnovna navodila za konserviranje sadja, zelenjave, jaja in mesa. Peti del je posvečen pouku, kako poginjamo mizo, kakšno posodo in jedilno orodje uporabljamo, kako strežimo in dajemo jedi na mizo, kako se pri jedi vedemo itd. Na koncu knjige je vsebinsko in abecedno kazalo ter 16 strani slik.

Knjigo bodo s pridom uporabljala zasebna in javna gospodinjstva, namenjena pa je tudi šolam in tečajem kot učni pripomoček. Cena »Velike sodobne kuharice« je glede na njen obseg in okusno opremo, razmeroma nizka, saj stane vezana v polplastni samo 945 din. Izšlo je tudi nekaj izvodov, vezanih v celo platno; v tej vezavi stane knjiga 1050 din izvod. Naročnice »Naše žene« plačajo lahko knjigo v treh mesečnih obrokih. Tistim naročnicam, ki so »Sodobno kuharico« naročile in plačale po prednaročniški ceni, že pred izidom, knjigo že razporeženi kuharski receptov za vse vrste jedi in pijač. Četrty del

Uprava »Naše žene«

VOJAŠKI VOJNI INVALIDI SO OBISKALI ČRNOMELJ

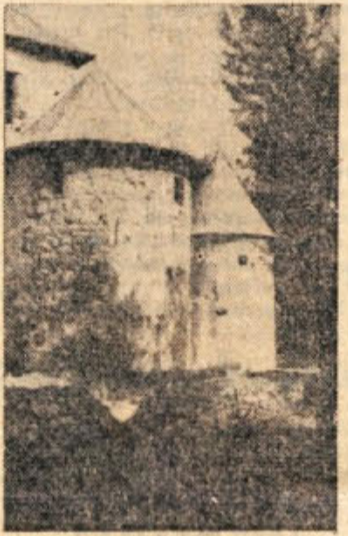
Upravni odbor Zveze vojaških vojnih invalidov terena Tabor v Ljubljani je prejšnji mesec priredil za invalide NOB, vodve ter matere padlih borcev in vojne sirote izlet v Črnomelj, v to središče in srec ljudske vstaje. Čeprav je vojna iz Ljubljane v Belo krajino precej dolga, je izletnikom mnila, da sami niso vedeli kdaj — živih razgovorij ebujanje spominov, harmonik in parizantna pesem. Siva meglica se je umahnila in lep dan je sprejel našo družbo v Beli krajini. V Črnomlju so izletnike sprejeli zastopniki ZKS, ZVVI in ZB. Prireditev poudaril je bil namenjen starim borcem, materam in vdovam. Izletniki so si ogledali Črnomelj in njegove spomine na NOB (vsak izletnik je imel tiskan spored ogleda mesta) — hišo blizu postaje, kjer so izdelovali zdravila za partizanske bolnišnice, poslopje nekdanje radijske postaje »Svobodna Slovenija«, spomenik belokranjskim četalcem. Obiskali so internat šole, nemara

občinski proračun ob koncu septembra 17 milijonov več izdatkov kot dohodkov. Če bi izpolnjevanje družbenega plana potekalo tudi v drugem polletju tako kot v prvem, bo imela občina okrog 20 milijonov dohodkov manj, kar je predvideno v družbenem planu.

Odborniki so poudarili, da je potrebno skrajno varčevanje s proračunskimi sredstvi, hkrati pa je treba napeti vse sile, da se izpolnjevanje družbenega plana izboljša. Med razpravljanjem o davkih, zlasti pa o takсах, so odborniki iz podeželja trdili, da je vprašanje denarja pri kmetih resna zadeva, češ da ga ni niti za najnujnejše potrebe. Noben pa ni omenil, kaj je kot ljudski odbor napravil v svojem kraju, da bi se dohodki povečali, in v koliko so se kmetovalci oprijeli naprednega, donosnejšega kmetovanja v okviru kmetijske zadruge. V drugih občinah, ki so manj premožne kot novomeška, so večino davkov, zlasti pa taksa, že plačali, v novomeški so pa celo posamezni odborniki zavlačevali plačanje taksa, kot je omenil predsednik Vale.

Na tej seji so odborniki sprejeli več sklepov in odločb (objavljamo jih na drugem mestu). Sprejem teh sklepov prista, da

občinski ljudski odbor odločen, da izvaja zakonitost. Odbor je sprejel tudi jamstvo kinu »Krkas«, da najme 6.203.000 din investicijskega kredita za nove projektorje in ureditev kabine in dvorane. Enako je prevzel jamstvo Turist biroju za obratni kredit 300.000 din. Več prosticem je dodeli stavbne parcele za gradnjo hiš in rešil še razne druge tekoče zadeve.

Obovlijena stolpa otoškega gradu

Začela se bodo predavanja Ljudske univerze v Novem mestu

Ljudska univerza v Novem mestu (ustanovljena 1951) je imela 17. oktobra letni občni zbor, na katerem je bil za novega predsednika izvoljen književnik Severin Sali, v odbor je pa stopilo več javnih kulturnih delavcev. Takoj po zboru je bila seja odbora in so sestavili spored predavanj za sezono 1956/57 (od novembra letos do maja 1957). Predavanja bodo kot doslej vsako drugo sredo v Domu ljudske prosvete. Prvo bo 7. novembra in predaval bo Novomeščanom že dobro znani predavatelj urednik Ciril Vidmar (govoril bo o svetovnem političnem pregledu). Za kasnejša predavanja so naprosili kulturni in politični delavci iz Ljubljane in Novega mesta. Predavanja bodo posegla v umetnost, znanost, zdravstvo,

tehniko, gospodarstvo, šolstvo, notranjo in zunanjo politiko, sport. Upamo, da bodo Novomeščani dobro obiskovali predavanja, kajti le tako bo lahko LU izpolnila svojo nalogo splošnega izobraževanja in upamo, da bodo v letošnji sezoni ljudsko univerzo znatno podprele tudi organizacije v Novem mestu, zlasti sindikalne — podpre namreč tako, da bodo med svojimi člani propagirale obisk predavanj. Res ima LU v Novem mestu stalni krog svojih zvestih obiskovalcev, toda manjka prav ljudi, ki bi jim ta predavanja največ koristila; v Novem mestu, kjer delavstva ni veliko, velja to predvsem za razne uslužbence. (Posebno mlade), ki jih ni malo. Številni obiski je predavateljevi prizna-

devnosti najlepša nagrada, ljudski univerzi pa tudi.

Od prvih dni oktobra so v okviru LU tudi tečaj živih jezikov. Angleski — začetniški ob torkih od 19. do 21. ure; angleški nižji nadaljevalni ob sredah od 18. do 20. ure, angleški višji nadaljevalni ob ponedeljkih od 19. do 21. ure, vsi v gimnaziji. Nemški tečaj: začetniški ob torkih od 19. do 21. ure; nadaljevalni ob četrtkih od 19. do 21. ure; nemški višji (konverzacijski) ob ponedeljkih od 19. do 21. ure. Vsi v gimnaziji.

V tečaj se lahko še vpišete v govorilnici gimnazije. Drugi tečaj: francoski, italijanski, ruski se bodo pričeli, če se bo prijavitelj dovolj slišateljev.

Angleški otroški vrtec, za katerega je toliko prijavi, da se je moral razdeliti na dva oddelka, je prevzelo društvo prijateljev mladine in je v prostorih Otroškega vrta; tam vpišujejo tudi še nove prijavitelje. Kr.

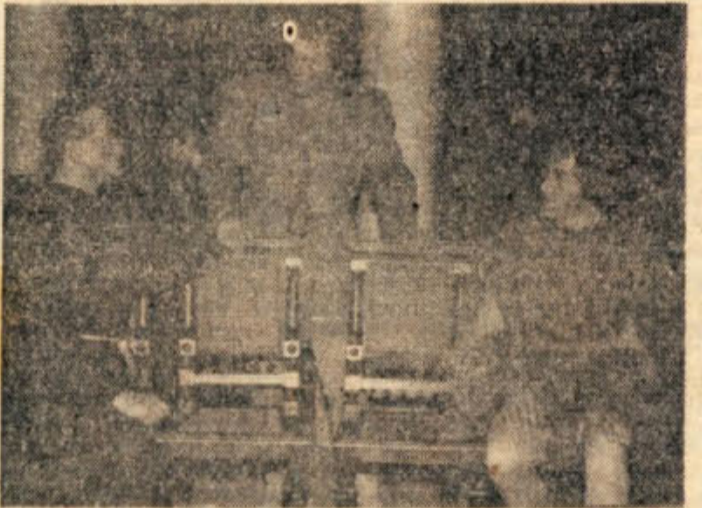
Katere šole obiskujejo otroci, ki jih podpira ObLO Novo mesto

V Dolenjskem listu štev. 41 smo poročali, kam hodijo v šolo dijaki, ki jih stipendira občinski ljudski odbor v Novem mestu; danes pa naj povemo še to, da je poleg že navedenih dodeli ObLO Novo mesto v šolskem letu 1956/57 stipendije dijakom na nižjih gimnazijah v znesku din 76.900 din mesečno, vajencem na valenskih šolah pa za 115.850 din stipendij na mesec. Vseh dijakov-podprancev na nižjih gimnazijah je 35, vajencev pa 42. Med dijaki sta 2 dvostranski in 22 enostranskih sirot, med vajenci pa je 6 dvostranskih in 24 enostranskih sirot.

Povprečna podpora znaša za enega dijaka 2.197 din, za vajenca pa 2.400 din mesečno. Torrej plačule obč. LO Novo mesto mesečno vsem podprancem in stipendistom (vseh je 156), 371.250 din, kar znaša letno 1.712.500 din.

Vsekakor je to lep prispevek naše oblasti za materialno oskrbo otrok in najboljši dokaz, kako skrbimo za strokovni dvig kadrov. M.

Marjan Podobnik

Prizor iz I. dejanja Krestovih Celjskih grofov na ponovitvi v Kostanjevici (Franci Kostrove, Justin Jalovec in Emil Košak). Na predstavi je bilo okoli 600 ljudi. Režija Lado Smrekar.

(Prenos s 3. strani) bila hiša prazna. Domači so se odnesli s seboj, drugo pa razbili na kose. Namerati je pripjal do nje trak svetlobe. Zopet so se oglašili težki škornji. Morilec je priel gledat svojo žrtev, da se je mrtva, da bi v nasprotnem slučaju sprožil še enkrat in tako dokončil svoje zverinsko delo. Mati je zaprla oči in pritišla dihanje tako, da je bil švaba, ki je posvetil nanjo z baterijo, prepričan da je mrtva.

Ko so hišo povsem izropali, so odšli. Otroka sta, misleč da je mati mrtva, odšla k sosedu. Mati je zopet omedlela. Ko se je ponovno zavedla, je srecal mraz. Pokusila je vstati, pa ni mogla. Strah, da se ne bi švabi vrnili nazaj, ji je dal moč, da se je spazila po treh urah do bližnjega soseda. Ključalo je na pomoč pa se ji ni nihče oglašil. Vedela je, da mora priti do ljudi, če hoče ostati pri življenju, da bi jo vsaj za sio obvezali. Zato se je spazila do soseda, na četrty ure oddaljen Krajni vrh. Pri vsakem premiku, ki je kri bruhala iz pišči, kjer so bile prestrežene. Nekako v treh urah, se ji je z veliko muko le posrečilo pripiziti se do prve hiše. Ko so ji prišli odpret, so se je vidno prestrašili. Rekli so ji, potdi naprej, pri nas ne moreš biti. Bila je na koncu moči ter je kljub nihovemu odporu le zlezla v hišo, kjer je spet omedlela. Ko se je zavedla, je

Cez čas, ko se je glavna ofenziva že opeknila naprej, so se Rapuševci preselili domov. Toda varno še vedno ni bilo. Od časa do časa so manjše kolone v spremstvu belogardistov, največ domačinov, še vedno vpdale v dolino. Kadar se je kolona bližala, so Rapuševci vedno obvestili obveščevalci, da so se umaknili v gozd. 20. avgusta 1944 so bili Rapuševci zopet obveščeni, da gredo Nemci. Oče in hčerka Anica sta šla v bližnji gozd. Mati z otrokoma pa na njivo, ki je bila tudi blizu gozda. Ko je oče videl, da so Nemci odšli in da je cesta prazna, se je namenil domov. Hčerka ga je še svarila: »Ata počakaj še malo, kaj če se niso vsi odšli!«. On pa prepričan, da se je golazen-odvlekla, je šel domov.

Ravno se je pripravil, da napiše pismo sinu Poldeu v Nemčijo, kamor so ga Nemci odvlekli iz italijanskih zaporov, ko je zaslišal ropotanje voza. Nato je pogledal skozi okno in videl, da se je voz ustavil ter da tečijo domobranci proti hiši. Za beg je bilo prepozno. Pijani belogardisti so prihrumeli v hišo. Začeli so ga pretepatovati s puškinnimi krogli in zmerjavili s puškinnimi svizci; nazadnje so ga zveržali, epahali je hiše vrteli na voz (kot živino in odpeljali v Prekopo pri Kostanjevici, kjer so ga dva nedolovskega zadržali, čez dva dni

zverinsko umorili. Kar belogardisti niso izdajalcem ni uspelo pri materi, jim je uspelo pri očetu. Z delom za NOV pa družina kljub temu ni prenehala. Ivanka je šla najprej v brigado, nato pa je bila poslana v Dolensko okrožje. Mati pa je z očerici vred le vedno delala doma. Zato so hčerko Anico in sina Francija, kljub temu, da je bil še otrok, odpeljali belogardisti. Francija v Trzinu, kjer so imej belogardisti poslajanko, Anico pa v Ribnico, kjer so jih nečloveško pretepal. Anici se je posrečilo tik pred osvoboditvijo pobegniti. Meseca maja 1945, ko je bilo konec vojne, je tudi za Rapuševce prišla tako drago plačena svoboda. Ko sta se vrnila sin Polde iz zaporov iz Nemčije in hčerka Ivanka iz partizanov, je Rapuševca mati pozabila na vse bolečine in prestrani strah, ter se veselila svobode, katero je v nemanjini meril pomagajal ustvariti tudi ona in njena družina. Veselje ji je kalilo le misel na moža, ki ni doživel teža, za kar je padel.

Danes je Rapuševca mati 40% invalid in je bila odlikovana z redom Zasluge za narod druge stopnje. Vsi ki smo jo v letih naša revolucije srečevali in bili deležni dobrot njenega srca, pa smo njej in vsem našim partizanskim materam iskreno hvaležni.

TO IN ONO

Najdaljša vožnja brez predesdanja

Vožnja na progi Moskva-Peking smatrajo na svetu za najdaljšo vožnjo v vsakom, na kateri ni treba presediti. Proga je dolga 10.000 km, vožnja pa traja 8 dni, 5 ur in 35 minut.

Grožnja z nenavadno slavno

Norveški policaji pravzaprav ne smejo stavkati, zato pa so se odločili, da bodo na svojevrsten način dosegli povišanje plač. Sklenili so, da bodo en teden opravljali službo brez pokrival, drugi teden brez gorne suknje in tako vsak teden brez drugega dela obleke, dokler jim ne povišajo plače. Če ne bo šlo prej, se bodo nekega dne poljavili v službi brez hlač in boski...

Zaradi govorjenja je umrl

Ameriški farmar (kmet) Howard Stillman iz Floride se je sredi noči zbudil in pričel govoriti. Od tedaj ni več prenehal. Govoril je celih 18 dni, potem pa umrl od izčrpanosti. Vsa prizadevanja družine, da bi ga prepovrtili, naj neha govoriti, so bila zaman. Popoldne pred večerom, ko je pričel govoriti, se je po sorodnikih in tega ni mogel pozabiti.

Skopuški oče in zapravljeni sin

Indija je bila do zadnjega časa dežela bano bogatih knezov, poleg milijonov skrajno obubožanih ljudi. Sedanja indijska vlada si močno prizadeva, to stanje odpraviti. Navzlic prizadevanju in doseženim uspehom, so še posamezni bogati knezi. Eden takih je veliki knez Nizam iz pokrajine Hajderabad, star 70 let. Njegov imetje cenijo na dva milijardi dolarjev. Kljub temu je znao kot velik skopuh in tedensko potroki samo tri in pol dolarja. Ta knez pa ima 40 ločnega sina Azama, velikega zapravilca. V kratkem času je zapravil 14 milijonov dolarjev. Strani se je razjezil in odredil kazeni: ustavijo se vsa živila za harem princeza Azama, prezečijo vse žive živali, da bo harem brez lu-

DANES PERSONALNA

All ne boste hudi, gospodična, če boste morali včasih tudi kaj natipkati?

„Hiše so hišice, nagelji iz okna...“

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Bleščeta zgodajjesenska svetloba se razliva po sivem mestnem tlaku. V cestne jarkne stipse veter drvelesne liste. Skoraj prazen ulice in ceste. Dekle ima v roki volik zardev grad, on se razposajeno hače, sega v njene roke in nosi v usta jagodo za jagodo. Čez cesto previdno pohiti star človek s palico v roki in pogleda v nebo. Nikjer oblačica. Na oni strani ceste sede na klup, stisne palico med kolena in zamisljeno zre v kovanje krošnje; tam gori vzdrhtujejo rumeni listi in drug za drugim plavajo na tla. Jesen v Crnomlju.

Dnevi so zdaj že taki, da se sprašujemo, kam se bomo stisnili, ko nam bo mraz sejal pod sukne. Posebno vroče sanjajo o domovih ljudje, ki si prav zdaj zidajo hiše. Priljubljeni sanjam Crnomljčanov. Glej, rdeče zidove ne obkrožajo več odri, maita se je med oprekami na vrhu zidu utrdila v drobne kopicice. Tu je utihnil vrvež zidarjev komaj pol metra nad temelji, tam so zidarji naznili kozarice in se razšli pri smrečih, že skoraj pod streho. Le zakaj nekaj? Poiskimo še odgovor.

Pobaramo na mestni občini, kakšna bo podoba novega Crnomlja. Kje naj potekajo, nam po vsebnosti seznam občinskih uradov na steni vrh stopnic, kamor so se Belokranjci še lani vzpenjali na okraj. Na dvajseti številki.

Da, gradbena inšpekcija si je za svoje domovanje izbrala lep prostor. Toda vsa smotrna urejenost pisanih niz ne more odloškovalec izbrisati občutka resne zaskrbljenosti, ki ga lahko razbere iz besed in obrazov uslužbencev pri gradbeni inšpekciji. Priznajo si cigarete in razgovarjamo se pol urice. Ne bo škodilo. Poslušajte, kaj novega lahko izvem. In nekaj že znanega.

Crnomelj raste že vsa povojna leta. Pred vojno je bil malo obrtno mesto, središče skoraj ravnega slovenskega sveta. Belokranjci so leto za letom odhajali na ruje po krah. Doma bi ostali le, če bi dalo mesto delo in zaslužek vsem, ki jim je na skopi belokranjski zemlji in v majhnih belokranjskih domovih

pretežno. Delo in zaslužek bi lahko dajala v mestih Belokranjcem in industrija. Zrasti pa je prva industrija v Beli krajini mogla šele po drugi svetovni vojni, ko je ljudska oblast začela odločno reševati vprašanje preseljenih zaostalih pokrajin s pospeševanjem industrije. Tako tudi Crnomelj že vsa povojna leta gospodarsko in industrijsko raste. Pritegnil je v podeželja odvisno silo, ni ji pa mogel sprostiti gradit stanovanj. Zato je danes v Crnomlju občutna stanovanjska kriza. V Crnomlju manjka 70 stanovanj — vsaka številka za majhno mesto. Dostojno so šle skoraj vse investicije le za rast industrije v Beli krajini, ravno tako tudi ves dobitek belokranjskih podjetij. Toda odkar so investicije usahnile, tudi gradnje stojijo. Na gradbeni inšpekciji so letos izdali le pet dovoljenj za enodružinske hišice, medtem ko se gradnje na stanovanjskih blokih niti za centimeter ne premaknejo. Zaradi stanovanjske stiske Crnomelj tudi ne more privabiti gospodarske strokovnjake ali poslovne in

Novomeški drobiž

Upokojenci bodo zidali stanovanjski blok, tako so se dogovorili na sestanku preteklo nedelje. Stanovanjski problem je v Novem mestu resnično zelo pereč, še bolj kritičen pa je za upokojence, ki bi jih marsikdo rad kar preselil kam v okolico.

Upokojenci bodo prek svojega društva zainteresirali za gradnjo vse oblastne fortune. Poiskovali bodo dobrih sredstev za zidavo iz stanovanjskega sklada.

Na sestanku navzdol upokojenci so zamislili toplo pozdravnico in izrazili željo, da bi se z delom čimprej pričelo.

Na sestanku so upokojenci tudi likvidirali upokojeniškim posredništvu. V posredniškem skladu je bilo naročenih le še 24.000 dinarjev. Za znesek je bil po sklepu sestanka razdeljen desetim najpotrebnejšim upokojencem.

Nekateri novomeški ulice so mestu bolj v sramoto kot v okras. Vzemimo na primer samo ulice Mej vrta, od blivšega Zdravstvenega doma mimo Borštinkove hiše, pa Brez zlasti od Hrovatove do Turkov hiše. Ti dve ulici sta tako zastavljene s travo in pleševom, da je le po sredi še čisto ozka stezica. Morda bi se tudi teh dveh ulic kdo usmislil in ju usposobil za prehod.

Posipanje ulic je v Novem mestu še prastara potreba, ker nimamo še tlakovanih. Nekdo se ulice posipal v mokrem, deževnem vremenu, da se je gramoz sprjel z blatom in tako ulico kar nekako tlakoval. Po novem pa posipajo ulice v suhem vremenu, in precej na delo, da se gramoz ne razleže in čim manj zaleže. Lep primer je Muzejska ulica. Tam so potem, ko je bil položen vodovod, ponovno vzpostavili del ulice in položili kaneziclo od muzejske stavbe. Zemlja se je vesela in nastale so precejšnje grbine. To se sedaj nasilja z drobnim peskom, ki ga bo že prvi naliv precej odnesel.

Na sestanku navzdol upokojenci so zamislili toplo pozdravnico in izrazili željo, da bi se z delom čimprej pričelo.

Na sestanku so upokojenci tudi likvidirali upokojeniškim posredništvu. V posredniškem skladu je bilo naročenih le še 24.000 dinarjev. Za znesek je bil po sklepu sestanka razdeljen desetim najpotrebnejšim upokojencem.

Nekateri novomeški ulice so mestu bolj v sramoto kot v okras. Vzemimo na primer samo ulice Mej vrta, od blivšega Zdravstvenega doma mimo Borštinkove hiše, pa Brez zlasti od Hrovatove do Turkov hiše. Ti dve ulici sta tako zastavljene s travo in pleševom, da je le po sredi še čisto ozka stezica. Morda bi se tudi teh dveh ulic kdo usmislil in ju usposobil za prehod.

Posipanje ulic je v Novem mestu še prastara potreba, ker nimamo še tlakovanih. Nekdo se ulice posipal v mokrem, deževnem vremenu, da se je gramoz sprjel z blatom in tako ulico kar nekako tlakoval. Po novem pa posipajo ulice v suhem vremenu, in precej na delo, da se gramoz ne razleže in čim manj zaleže. Lep primer je Muzejska ulica. Tam so potem, ko je bil položen vodovod, ponovno vzpostavili del ulice in položili kaneziclo od muzejske stavbe. Zemlja se je vesela in nastale so precejšnje grbine. To se sedaj nasilja z drobnim peskom, ki ga bo že prvi naliv precej odnesel.

Na sestanku navzdol upokojenci so zamislili toplo pozdravnico in izrazili željo, da bi se z delom čimprej pričelo.

Na sestanku so upokojenci tudi likvidirali upokojeniškim posredništvu. V posredniškem skladu je bilo naročenih le še 24.000 dinarjev. Za znesek je bil po sklepu sestanka razdeljen desetim najpotrebnejšim upokojencem.

Nekateri novomeški ulice so mestu bolj v sramoto kot v okras. Vzemimo na primer samo ulice Mej vrta, od blivšega Zdravstvenega doma mimo Borštinkove hiše, pa Brez zlasti od Hrovatove do Turkov hiše. Ti dve ulici sta tako zastavljene s travo in pleševom, da je le po sredi še čisto ozka stezica. Morda bi se tudi teh dveh ulic kdo usmislil in ju usposobil za prehod.

Posipanje ulic je v Novem mestu še prastara potreba, ker nimamo še tlakovanih. Nekdo se ulice posipal v mokrem, deževnem vremenu, da se je gramoz sprjel z blatom in tako ulico kar nekako tlakoval. Po novem pa posipajo ulice v suhem vremenu, in precej na delo, da se gramoz ne razleže in čim manj zaleže. Lep primer je Muzejska ulica. Tam so potem, ko je bil položen vodovod, ponovno vzpostavili del ulice in položili kaneziclo od muzejske stavbe. Zemlja se je vesela in nastale so precejšnje grbine. To se sedaj nasilja z drobnim peskom, ki ga bo že prvi naliv precej odnesel.

KINO

*KRKA. — NOVO MESTO: od 2. do 5. 11. ameriški film »ROBINHOOD«; od 6. do 8. 11. ameriški film »VEDELA JE, KAJ HOČE«; DOM JLA. — NOVO MESTO: od 2. do 4. 11. ameriški film »BISTRE GLAVE«; od 6. do 8. 11. filmski film »MAJA ODKRIVA GLASBO«. KOČEVJE: od 2. do 4. 11. ameriški barvisti film »NA DALJNEM SEVERU«. 7. in 8. 11. ameriški barvisti film »NOVO POČETJE«. CRNOMELJ: 1. in 2. 11. angleški film »TRI KORAKE DO VEŠAL«. 6. in 7. 11. danski film »SE NI PREPOZNO«. METLIKA: 3. in 4. 11. »BANDIT MUSSOLINO«. 7. 11. »OHOLI«. KOSTANJEVICA: 4. 11. nemški barvisti film »DEZELA SMERILJAZA«. SENTJERNEJ: 3. in 4. 11. danski film »SE NI PREPOZNO«. TREBNJE: 3. in 4. 11. italijanski film »OBTOŽBA«. Predstava v nedeljo ob 15. uri. DOL. TOPLICE: 3. in 4. 11. smer. film »Z VRAGOM SO TRLE«. GRADAC: 3. in 4. 11. jugoslovanski film »TRI ZGODE«.

Potujoči kino Novo mesto

predvaja angleški film »CIRKUSKI DEČKI«; v petek, 7. 11., ob 18. uri v hišni vasi; v soboto, 8. 11., ob 18. uri na Otočcu, v nedeljo, 9. 11., ob 13. uri v Škocjani in ob 18. uri v Smarjeti.

MALI OGLASI

GOSPODINSKO POMOČNICO — pridno, pošteno, ki zna kuhati, sprejemati takoj k obiskani družini. Naslov v upravi št. 375-50.

UGODNO PRODAJ NIVO, primerno tudi za stavbišče, oddaljeno 3 km od novega mesta, ob glavni cesti Novo mesto - Trebnje. Naslov v upravi lista. (375-50)

UGODNO PRODAJ NOV VOZ z gumijastimi kolesi (30-colskih) in 4 obročji (20 col), Pavlin Rafael, Trebnje.

PRODAJ VINOGRAD z zidan-oc in inventarjem, ter stanovanjski prostor v lep. loc. Trzace gore, Kovarčič Frane mlaj. Novo mesto.

PRODAJ KOMPLETNO MLINSKO GARNITURO (mlinski kamni, selajna naprava in ostalo) — vse za nizko ceno; Lorbar Albert, Vel. Malence pri Krški vasi.

IZ MATIČNIH URADOV

NOVO MESTO
V času od 21. do 27. 11. je bilo rojenih 15 dečkov in 12 deklet. Poročila sta: Grah Jože, čevljarški pomočnik in Kostar Marjka, natakarica, oba iz Novega mesta.

UMRLE STA: Brule Alojz, posestnik, 49 let, iz Stopič in Turk Jan, posestnik, 45 let, iz Cerovca.

GOTNA VAS

Umrla je Golobica Teresija, učiteljica, 78 let, z Dozice.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodili:
Skube Teresija iz Rušnice vasi — dečka; Novinec Ciril iz Dol. Toplice — dečko; Lincic Rozalija iz Novega mesta — dečko; Metc Ana z Nove Lipe — dečka; Lumpr Frančiška iz Brnja — dečka; Zamida Ana z Vrhnih sel — dečko; Saveti Zlata iz Novega mesta — dečka; Blažič Jožeta iz Zidnje vasi — dečka; Stuhne Frančiška iz Jerneje vasi — dečka; Zupančič Marija iz Zagorice — dečka; Pašk Pepra iz Radejega sela — dečka; Rukovnik Anica iz Rakovčičev — dečko; Banovec Karolina iz Dobilč — dečka; Stambalija Angela iz Novega mesta — dečko; Mišjak Milka z Vrha pri Ljubnem — dečko; Vinter Marija z Desince — dečka in dečko; Planinc Anica z Svrbnice — dečko; Gričar Milena z Hudenja — dečko; Korec Ana iz Prelesja — dečko.

Sejeme v Sentjerneju

V Sentjerneju bo živinski in krmarški sejem v ponedeljek, 5. novembra.

Kupec in prodajatelj vajbeni! Občinski ljudski odbor Sentjerneje

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici:
Cesar Franc, delavec iz Novega mesta, si je s strojem poškodoval levo roko. Setina France, pogovorni delavec iz Dol. Lovčice, se je s sekuro vseljal v desno nogo. Jelenič Leopold, posestnik iz Gor. Lovčice, je padel z voza in si poškodoval levo nogo. Pate Anton, sin posestnika z Rodin, je spil s dehtila solno kislino. Milica Alojza, živinorejka iz Čvsterje, je bil napadnel in ga z rokami poškodoval po telesu. Klombas Karol, uslužbenec iz Krnelja, je padel in si poškodoval desno koleno. Kržarica Marija, posestnica iz Trzace, je padel in si poškodoval desno roko in obraz.

IZ ŠENTJERNEJA PIŠEJO

Odbor je ostal isti, kot je bil lani. Ob koncu je dal inšpektor Grašč učitelstvu še nekaj smernic za šolsko delo.

Na obletnici tragične smrti naših talcev je šolska mladina uredila njihove grobove na pokoplišču in jih okrasila s cvetjem. V ponedeljek dopoldne je bila na grobeh žalna spominška svečanost. Pesem »Sentjernejskim talcem v spomin« je lepo in z razumevanjem recitirala Vida Hladinova, pevski zbor nižje gimnazije pa je obkleseno zapel »Gozdlič je že zelen«.

PROSLAVA OZN
24. oktobra, na dan Organizacije združenih narodov, je bila v dvorani lepa proslava. Tov. Mara Novakova je govorka mlaj.

Iz Sentjerneja pišejo

ODČNI ZBOR DRUŠTVA PROSVETNIH DELAVCEV

V soboto 20. oktobra je bil v Orehovični občni zbor šolskega podružniškega učiteljskega in profesorjeve občine Sentjerneje. Udeležba je bila prav dobra. Predsednik društva Marjan Misson, šolski upravitelj v Orehovični, je pripravil tovarštem za uvod prijetno razvedrilo. Njegovi pevci so zapeli dvanajst krasnih umetnih, narodnih in borbenih pesmi. Orehoviški zbor se pod spretno taktično zborovodje vrstila med naše najbolje dolenski pevski zbere. Želi so zasluženo priznanje. Prosvetni inšpektor Grašč, ki se je udeležil zborovanja, je spregovoril pevcem nekaj toplih besed in se zahvalil poštovanemu pevovodji.

Na občnem zboru smo govorili o šolskem in izvenšolskem delu, o problemih šol in nadaljnjih

KOMEMORACIJA ZA PADLI

Ob obletnici tragične smrti naših talcev je šolska mladina uredila njihove grobove na pokoplišču in jih okrasila s cvetjem. V ponedeljek dopoldne je bila na grobeh žalna spominška svečanost. Pesem »Sentjernejskim talcem v spomin« je lepo in z razumevanjem recitirala Vida Hladinova, pevski zbor nižje gimnazije pa je obkleseno zapel »Gozdlič je že zelen«.

PROSLAVA OZN

24. oktobra, na dan Organizacije združenih narodov, je bila v dvorani lepa proslava. Tov. Mara Novakova je govorka mlaj.

Nič več vrtanja zob

Poročajo, da so v Sovjetski zvezi iznašli aparat, s katerim je mogoče uničiti zobni živec v nekaj sekundah brez bolečin. To iznajdbo bodo gotovo pozdravili vsi, ki si morajo zdraviti zobovje.

Dr. Edgar Leopold, prior samostana Pleterje, ki je poverjenik OZN v našem kraju, pokopovalno vodi društvo. Zanimanje in razumevanje za to humano svetovno organizacijo je zato vedno večje in imamo že nad 100 članov.

Nič več vrtanja zob

Poročajo, da so v Sovjetski zvezi iznašli aparat, s katerim je mogoče uničiti zobni živec v nekaj sekundah brez bolečin. To iznajdbo bodo gotovo pozdravili vsi, ki si morajo zdraviti zobovje.

Novice iz Stopič

Po dolgem času bodo tudi Stopiče dobile vodovod. Mnogo prigovarjanja in truda je bilo treba, da so bili vsi vaščani znanj. Celotake, ki nimajo svojega vodnjaka in morajo po vodo več sto metrov v dolino, je bilo treba prepričati. Sedaj bodo dobili vodovod na dva izvira iz vodovoda, ki je napeljan do šole. Tako bodo Stopičani dobili letos dobro pitno vodo.

tega področja dosti več v stopičski šoli!
Tako malo zanimanja, kot ga imajo ti starši za svoje otroke, po pravici povedano je nisem videl. Učiteljem iz Stopič ni kazalo drugega, kakor da so jo spet mahlni domov. Podgradnjčanom pa se lahko zahvalijo za lep večerni sprehod.

Vilno razumeli (omeniti moram, da je bilo na sestanku v Stopičah pa več Podgradnjčanov kot v Podgradju) in pričeli kopati jarek. Ne vem, ali hodijo s svojimi otroci sem v šolo? Kaj drugim staršem ni mar, kakšno vodo pijejo njihovi otroci, kje teiovadajo in kakšno stružnico uporabljajo? Če bi se še ostale vasi odzvala kot Podgrad, bi s tem dobili teiovadnico, ki je nujno potrebna, obenem pa še dvorano, kjer bi se lahko kulturno udejevali.

Septembra je učiteljstvo osnovne šole in nižje gimnazije v Stopičah sklicalo v Podgradju roditeljski sestanek.

Septembra je učiteljstvo osnovne šole in nižje gimnazije v Stopičah sklicalo v Podgradju roditeljski sestanek. Na sestanku je prišlo več učiteljev kot staršev. Ali ni žalostno, da je prišlo na sestanku iz Podgrada in okolice samo pet ljudi, čeprav je otrok s

Vse drugače je uspel roditeljski sestanek v Stopičah, kjer je bila učilnica polna staršev. Tovaršica razvnetelica je predavala o otroški paralizni in poudarila, da morajo tudi starši paziti na čistočo in da ne smejo pošiljati umazanih otrok v šolo.

Ko je sprožila vprašanje vodovoda, so samo Podgradnjčani pratega področja dosti več v stopičski šoli!

V okviru Tedna otroka je lutkovni oder na šoli v Stopičah uprizarjal »Rdečo kapico« za šoli Dož in Podgrad. Obe šoli sta se predstavile polnoletnimo udeležili. Otroci so bili zadovoljni.

V tem tednu nile je tudi obiskal potujoči kino. Želimo, da bi prišel še večkrat s filmi, ki so primerni za mladino.

Naročajte in berite

»DOLENJSKI LIST«

Dobro ga je napolnil

Ameriški milijarder Hugh Cullen je podaril nekaj univerzi v mestu Houstonu 5 milijonov dolarjev. Lokalni časopis je pa obvestil javnost, da je omenjeni bogataš namenil univerzi 15 milijonov dolarjev. Ko je Cullen bra to vest je poklical odgovornega urednika po telefonu in rekel: »Dobro, naj bo po tvojem, torej bom dal 15 milijonov, toda glej, da mi teke neumnosti ne nadržavi nikoli več!

NAMIZNI TENIS

SONC OSVOJIL POKAL OBLO
V počastitev občinskega praznika Novega mesta je novomeški namiznoteniški klub priredil klubsko prvenstvo, katerega zmagovalci je prejel prehodni pokal OBLO Novo mesto. Brzoturnirja, ki je bil v dvorani DOZ, se je udeležilo 12 igralcev namiznega tenisa, predvsem iz vrst mladine. Po dveh izločitelnih krogih so se v finale spopadli Sone, Medic, Milčič in Zuro. V finalu je brez poraza zmagal Marjan Sontnik, ki je tako prvi osvojil pokal OBLO. Na drugem mestu je bil Medic, na tretjem Mikec in na četrtem Zuro. Namiznoteniški klub Novo mesto obvešča vse ljubitelje bele žogice, da sprejema nove člane vsak ponedeljek, sredo in petek. Ko bodo redni treningi v gimnazijski teiovadnici.

ODBOJKA

3:0 ZA NOVOMESČANE
V počastitev občinskega praznika sta bila predvidena dva odbojkaška dvoboja. Moška in ženska vrsta Partizana bi se spopadli s vrstama ljubljanske Olympije, toda ljubljanski igralci niso bili tako pripravljeni, da bi igrali v zasluženih zmagah, ne da bi izgubili en sam niz.

Za Partizana so nastopili: Dolenc, Medic, Sone, Goleš, Beržer, Lapajne in Breščak.

Neprilakovan poraz rokometaršic

Ze dolgo v Crnomlju nismo videli tako zlate igre kot v nedeljskem srečanju ženskih ekip Rudarja iz Trbovlj in Partizana iz Crnomlja. V tej tekmi za pokal Slovenije in Jugopuca so Crnomljanke igralle brez vsake volje in se podile po igrišču kar tja v en dan. Poraz, ki so ga doživle, nas je presenetil Rudarjevo igralce so zmagale z 8:0 (4:0). Edina je zadovoljiva gledalce dejmača vratarica Lozarjeva. Ki je mnogokrat preprečila, da ni prišlo še do večje katastrofe.

Atleti za občinski praznik Novega mesta.

Atleti iz Novega mesta so imeli zadnji sobotni svoj zaključni miting v letošnji sezoni. Klub nezanesljivo vremenno in že poznemu letnemu času so bili doseženi dobri rezultati.

Prvi so tekli v Novem mestu na 100 m, 200 m, 400 m, 800 m, 1.500 m, 3.000 m, 5.000 m, 10.000 m, 15.000 m, 20.000 m, 30.000 m, 40.000 m, 50.000 m, 60.000 m, 80.000 m, 100.000 m, 120.000 m, 150.000 m, 200.000 m, 300.000 m, 400.000 m, 500.000 m, 600.000 m, 800.000 m, 1.000.000 m, 1.200.000 m, 1.500.000 m, 2.000.000 m, 3.000.000 m, 4.000.000 m, 5.000.000 m, 6.000.000 m, 8.000.000 m, 10.000.000 m, 12.000.000 m, 15.000.000 m, 20.000.000 m, 30.000.000 m, 40.000.000 m, 50.000.000 m, 60.000.000 m, 80.000.000 m, 100.000.000 m, 120.000.000 m, 150.000.000 m, 200.000.000 m, 300.000.000 m, 400.000.000 m, 500.000.000 m, 600.000.000 m, 800.000.000 m, 1.000.000.000 m, 1.200.000.000 m, 1.500.000.000 m, 2.000.000.000 m, 3.000.000.000 m, 4.000.000.000 m, 5.000.000.000 m, 6.000.000.000 m, 8.000.000.000 m, 10.000.000.000 m, 12.000.000.000 m, 15.000.000.000 m, 20.000.000.000 m, 30.000.000.000 m, 40.000.000.000 m, 50.000.000.000 m, 60.000.000.000 m, 80.000.000.000 m, 100.000.000.000 m, 120.000.000.000 m, 150.000.000.000 m, 200.000.000.000 m, 300.000.000.000 m, 400.000.000.000 m, 500.000.000.000 m, 600.000.000.000 m, 800.000.000.000 m, 1.000.000.000.000 m, 1.200.000.000.000 m, 1.500.000.000.000 m, 2.000.000.000.000 m, 3.000.000.000.000 m, 4.000.000.000.000 m, 5.000.000.000.000 m, 6.000.000.000.000 m, 8.000.000.000.000 m, 10.000.000.000.000 m, 12.000.000.000.000 m, 15.000.000.000.000 m, 20.000.000.000.000 m, 30.000.000.000.000 m, 40.000.000.000.000 m, 50.000.000.000.000 m, 60.000.000.000.000 m, 80.000.000.000.000 m, 100.000.000.000.000 m, 120.000.000.000.000 m, 150.000.000.000.000 m, 200.000.000.000.000 m, 300.000.000.000.000 m, 400.000.000.000.000 m, 500.000.000.000.000 m, 600.000.000.000.000 m, 800.000.000.000.000 m, 1.000.000.000.000.000 m, 1.200.000.000.000.000 m, 1.500.000.000.000.000 m, 2.000.000.000.000.000 m, 3.000.000.000.000.000 m, 4.000.000.000.000.000 m, 5.000.000.000.000.000 m, 6.000.000.000.000.000 m, 8.000.000.000.000.000 m, 10.000.000.000.000.000 m, 12.000.000.000.000.000 m, 15.000.000.000.000.000 m, 20.000.000.000.000.000 m, 30.000.000.000.000.000 m, 40.000.000.000.000.000 m, 50.000.000.000.000.000 m, 60.000.000.000.000.000 m, 80.000.000.000.000.000 m, 100.000.000.000.000.000 m, 120.000.000.000.000.000 m, 150.000.000.000.000.000 m, 200.000.000.000.000.000 m, 300.000.000.000.000.000 m, 400.000.000.000.000.000 m, 500.000.000.000.000.000 m, 600.000.000.000.000.000 m, 800.000.000.000.000.000 m, 1.000.000.000.000.000.000 m, 1.200.000.000.000.000.000 m, 1.500.000.000.000.000.000 m, 2.000.000.000.000.000.000 m, 3.000.000.000.000.000.000 m, 4.000.000.000.000.000.000 m, 5.000.000.000.000.000.000 m, 6.000.000.000.000.000.000 m, 8.000.000.000.000.000.000 m, 10.000.000.000.000.000.000 m, 12.000.000.000.000.000.000 m, 15.000.000.000.000.000.000 m, 20.000.000.000.000.000.000 m, 30.000.000.000.000.000.000 m, 40.000.000.000.000.000.000 m, 50.000.000.000.000.000.000 m, 60.000.000.000.000.000.000 m, 80.000.000.000.000.000.000 m, 100.000.000.000.000.000.000 m, 120.000.000.000.000.000.000 m, 150.000.000.000.000.000.000 m, 200.000.000.000.000.000.000 m, 300.000.000.000.000.000.000 m, 400.000.000.000.000.000.000 m, 500.000.000.000.000.000.000 m, 600.000.000.000.000.000.000 m, 800.000.000.000.000.000.000 m, 1.000.000.000.000.000.000.000 m, 1.200.000.000.000.000.000.000 m, 1.500.000.000.000.000.000.000 m, 2.000.000.000.000.000.000.000 m, 3.000.000.000.000.000.000.000 m, 4.000.000.000.000.000.000.000 m, 5.000.000.000.000.000.000.000 m, 6.000.000.000.000.000.000.000 m, 8.000.000.000.000.000.000.000 m, 10.000.000.000.000.000.000.000 m, 12.000.000.000.000.000.000.000 m, 15.000.000.000.000.000.000.000 m, 20.000.000.000.000.000.000

LJUDJE IN DUGODKI V SLIKAH

Na svetu še 60 milijonov sužnjev

BARBARSKO RAVNANJE Z ZGODOVINSKIMI SPOMENIKI

»Živi čeki, ki se dajo vnovčiti po potrebi — V 15 deželah je še v veljavi mnogoženstvo — Možje, ki so sužnji svojih žena — Treba je dvigniti socialno in kulturno ravnanje zaostalih ljudstev

Posebni odbori in komisije Organizacije združenih narodov, ki se zavzemajo za rešitev raznih socialnih, kulturnih in družbenih problemov, so zlasti med razpravami o človeških pravicah ugotovili, da je na svetu še približno 60 milijonov žrtev starodavnega suženjstva, ki ga, kakor pri oboroževanju, zaradi razlike med starim in novim, imenujejo tudi »tradicionalno« ali celo »sklasično« suženjstvo. Mnogo podatkov o današnjem suženjstvu je zbrala Liga za odpravo suženjstva, ki je pod pokroviteljstvom OZN.

Starodavno suženjstvo je še najbolj razširjeno na Srednjem vzhodu, v delih Daljnega vzhoda in v Afriki. Da starši prodajajo svoje hčerke, moške pa svoje žene, še ni pravo suženjstvo, temveč samo posledica tudi od vere potrjenega naziranja, da je žena možu popolnoma podrejena. Praktično pa je tudi prodajanje in kupovanje žena začetek in posebna oblika suženjstva. Mnoga plemena v Afriki so tudi gospodarsko zavzeta za to suženjsko obliko in zgodilo se je celo to, da je dobila posebna komisija skrbniškega odbora OZN pritožbo od nekega afriškega plemena, ki je revno in se zaradi tega obrača na mednarodno komisijo, naj poskrbi, da bodo pripadniki plemena lahko kupovali žene, kajti doslej na njihovem področju kupujejo žene samo pripadniki bogatejših plemen.

V mnogih arabskih deželah je suženjstvo tako močno razvito, da tudi pobožni islamski romarji v Mekko vzamejo s seboj na potovanje po več ženskih in moških sužnjev, da jih med potjo ob ugodni priložnosti ali pa zaradi pomanjkanja denarja — prodajo. Sužnji so tako živi

čeki za potovanje, ki se dajo vnovčiti po potrebi.

Ko so pristojne organizacije OZN razpravljale o ženskih pravicah, so ugotovile, da imajo žene le malo ali pa nobenih pravic v 15 deželah, kjer je še v veljavi mnogoženstvo. Za odpravo mnogoženstva se je najbolj zavzela ženska zveza v Pakistanu, ki ima že nad 100.000 članic. Od pristojnega mednarodnega odbora je zahtevala, naj posreduje pri pakistanski vladi zaradi prepovedi poligamije.

V vseh deželah, kjer je poligamija še bolj razvita kot v Pakistanu, pa ni tako.

Pooblaščenca skrbniške komisije so se zanimali za primer nekega afriškega plemenskega veljaka, o katerem so zvedeli, da ima okoli 100 žena kot največje delovno moč na svojem posestvu. Ko so zadevo preiskali, je bila komisija presenetljiva, podpisano od vseh veljakov žena, naj ostane vse pri starem, ker bi jim utegnili vsaka sprememba škodovati.

So pa tudi primeri suženjstva, pri katerem imajo žene vso oblast. Pri nekem plemenu na južnomorskih otokih močno izkoriščajo svojo oblast matere, ki imajo več hčera. Če zalotijo moškega, ki govori z njihovo hčerko, ga takoj prisilijo, da postane hčerkin mož, hkrati pa je tudi pravec suženj na domačem zemljišču. Tak sistem je tudi pri ostankih nekaterih indijanskih plemen v Ameriki, zlasti pa na otokih pred zahodno panamsko obalo. Najrazličnejše zapeljivce, uhani in drugi okrasni, ki jih nojijo žene, predstavljajo vse družinsko premoženje, moške pa nimajo nobenih dragocenosti, temveč samo težko delo. Pri ostankih nekdanjega mogočnega indijanskega plemena Poeblo moške tudi pri vsej

svoji pokorsčini nimajo varne eksistence. Mož-suženj se po težkem delu zvečer vrne domov, pred prebivališčem pa najde svoje sandale, kar pomeni, da je vržen iz doma in družine. Če ima sorodnike, se zateče k njim, potem pa išče novo ženo, da bo deležen poleg naklonjenosti tudi njene oblasti.

Skrbstenje in socialni odbori OZN so si pridobili s pomočjo Lige za odpravo suženjstva in drugih mednarodnih organizacij

veliko gradiva o najrazličnejših oblikah suženjstva; toda ko posiljajo svoje pooblaščenice v razne dežele in pokrajine, da bi po njihovi ugotovitvah mogli sestaviti učinkovite predloge za odpravo suženjstva, dobivajo iz mnogih dežel poročila, ki naglašajo, da marsikje tudi nobena mednarodna konvencija proti suženjstvu ne bi mogla biti učinkovita, dokler se ne dvigneta kulturna in socialna ravnanja zaostalega ljudstva.

Razstava v novomeški študijski knjižnici

V počastitev občinskega praznika Novega mesta je bila v soboto 27. oktobra dopoldne odprta v čitalnici študijske knjižnice Mirana Jarca razstava »Delež občanov novomeške občine v kulturi«. V imenu občine je odprl prof. Janko Jarc in pozdravil goste, med katerimi smo opazili podpredsednika ObLO Borisa Andrijančiča, zastopnike garnizije JLA, ravnateljico gimnazije prof. Palmiro Kasenkovo, književnika Severina Salija, arh. Marijana Mu-

šiča s skupino študentov arhitekture iz Ljubljane in nekatere druge. Po razstavi, ki kaže predvsem knjige, nekaj drugih tiskov in rokopisov za druženjsko kulturo zaslužnih Novomeščanov od 17. stoletja dalje, je po krajšem nagovoru vodil upravnik SK Bogo Komelj, ki je s svojim kolektivom v zadnjih letih pokazal precejšnjo prizadevanost, da bi zaklad edine dolenjske študijske knjižnice postajal kar najbolj dostopen delovnim ljudem.

KONCERT ZA 70-LETNICO ŠOLE NA GRMU

Koncert moškega pevskega zbora PD Dušan Jerob, ki je bil prevečen v počastitev 70-letnice Kmetijske šole na Grmu, je zelo dobro uspel. Pevci so poleg nekaterih že predvajanih pesmi zapeli celo vrsto novih, od katerih so nekatere tako usajale poslušalcem, da so jih morali ponoviti. Na koncertu je bilo tudi precej bivših absolventov kmetijske šole. Zastopnik kmetijske šole je poklonil zboru in šopek iz nageljnikov, rožmarina in rožmarinovega olja, kar so poslušalci z velikim odobravanjem pozdravili, prav tako pa seveda tudi vse zapete pesmi.

Načrt bršlinske SVOBODE v novembru

DPD Svoboda v Bršljinu (Novo mesto) pripravila je za november več prireditev. Tako bo dramska sekcija dala dramo »Ugasle luči«, eno igro pa pripravljajo mladinci.

Pevska sekcija bo v petek 2. novembra ob 19. uri dala koncert za bojnike na pljučnem oddelku novomeške bolnišnice, v načrtu pa ima tudi koncert v Straži.

25. novembra ob 20. uri bo v Bršljinu slovesna akademija v počastitev Dneva republike. Knjižnica društva je nabavila več novih knjig, s čimer bo gotovo pridobila še več obiskovalcev, oziroma bralcev.

Dopisujte v DOLENSKI LISTI

25. novembra ob 20. uri bo v Bršljinu slovesna akademija v počastitev Dneva republike. Knjižnica društva je nabavila več novih knjig, s čimer bo gotovo pridobila še več obiskovalcev, oziroma bralcev.

Dopisujte v DOLENSKI LISTI

25. novembra ob 20. uri bo v Bršljinu slovesna akademija v počastitev Dneva republike. Knjižnica društva je nabavila več novih knjig, s čimer bo gotovo pridobila še več obiskovalcev, oziroma bralcev.

V Švicah imajo mlekovod

V Švicah so pogrnuli novo napravo, ki se lahko imenuje mlekovod. V kraju St. Martin so letos dogradili 6 km dolg cevovod za pretakanje mleka s hrbtobinskih pašnikov v dolino do glavne mlekarne. V Švicah je veliko planinskih pašnikov, kjer se skozi vse leto pase živina. Da ni treba mleka prevažati v dolino po cestah, so si omislili cevovod iz plastične mase. Glavna zbiralna postaja doblja mleko od številnih planšarjev in ga po teh ceveh pošilja v mlekarne v dolino. V času ko mlekovod ne obratuje, spustijo

Še enkrat Zadkin

Podnaslov pod Zadkinovim spomenikom v Rotterdamu v zadnji številki Dolenjskega lista me je vzpodbudil, da bom s kratkim člankom skušal odpraviti omalovažujoči in neprijeten vtis, ki so ga napravili narekovanji.

Nizozemsko mesto Rotterdam

Nizozemsko mesto Rotterdam so Nemci na začetku vojne katastrofalno bombardirali, čeprav je bilo proglašeno za odprto mesto. V eni sami uri so dobesedno zbrisali ves center največjega pristanišča na kopnem. Kipar Zadkin, doma iz Smolenskega (1906), je zapustil Rusijo, študiral v Angliji in se končno naselil v Parizu, kjer

Živi in ustvarja še danes) je to bombardiranje sam doživel.

Po vojni je mestu naredil plastiko, ki predstavlja orjaka v krčevitem naporu, ki so mu iztrgali srce prav tako kot so Nemci s silovitimi letalskimi napadom uničili srce Rotterdamu, njegove kulturne, gospodarske in upravne ustanove. Simbolika v tem kipu je zelo preprosta, vtiš nepozaben in pretresljiv.

Zato naj članek prispereva k pojasnjevanju novih težav in likovni umetnosti, ki vedno bolj oevajajo tudi starije naših umetnikov in se postavljajo po robu naturalističnemu okusu.

Bogdan Borčić

Za časa okupacije je bil Mekonom dvakrat bombardiran — razdejane je bilo ogromno. Reči moramo, da se Mekonomžani niso tako izkazali pri obnovi trga, kot so se v narodnosvobodilni vojni. Še danes ponekod strašijo ruševine. Človek dobi vtis, da je okupator šele nedavno odšel od tod, ne pa pred desetimi leti.

L. B.

Leta 1914 je spodnjil del Mekonom srednjega veka. Za časa kmetijskih uporov je bil požgan, graščaka so ubili, nakar so morali tlačanji v potu svojega obraza grad obnoviti. Zadnji gospodar »plave krvi« je bil baron Berk, ki je popnoma obubožal. Grad in zemlja sta prišla v roke tržarjem in okoljskih premožnejših kmetov.

NAROČNIKOM DOLENSKEGA LISTA!

Prihodnje dni vas bodo obiskali pismonoše s položnicami naše uprave: pobrali bodo naročnike za drugo polletje 1956, od zamudnikov in nerednih plačnikov pa tudi zaostanke za prvo polovico letošnjega leta. Pri vseh tistih naročnikih, ki svojčas niso plačali razlike ob površani naročnini, smo prišli tudi te zaostanke, tako da bo vsak naročnik imel z vplačilom zdaj terjane vsote v celoti poravnane vsu naročniku do konca leta 1956.

Vse naročnike, ki naročnine za letos še niso plačali, prosimo, da pismonošem ne ovirajo njihovega dela in da že tako nizko naročnino poravnajo brez odlašanja. — Naročnikom v krajih izven Slovenije bomo opomine poslali posebej.

Še enkrat Zadkin

Podnaslov pod Zadkinovim spomenikom v Rotterdamu v zadnji številki Dolenjskega lista me je vzpodbudil, da bom s kratkim člankom skušal odpraviti omalovažujoči in neprijeten vtis, ki so ga napravili narekovanji.

Nizozemsko mesto Rotterdam

Nizozemsko mesto Rotterdam so Nemci na začetku vojne katastrofalno bombardirali, čeprav je bilo proglašeno za odprto mesto. V eni sami uri so dobesedno zbrisali ves center največjega pristanišča na kopnem. Kipar Zadkin, doma iz Smolenskega (1906), je zapustil Rusijo, študiral v Angliji in se končno naselil v Parizu, kjer

Živi in ustvarja še danes) je to bombardiranje sam doživel.

Po vojni je mestu naredil plastiko, ki predstavlja orjaka v krčevitem naporu, ki so mu iztrgali srce prav tako kot so Nemci s silovitimi letalskimi napadom uničili srce Rotterdamu, njegove kulturne, gospodarske in upravne ustanove. Simbolika v tem kipu je zelo preprosta, vtiš nepozaben in pretresljiv.

Zato naj članek prispereva k pojasnjevanju novih težav in likovni umetnosti, ki vedno bolj oevajajo tudi starije naših umetnikov in se postavljajo po robu naturalističnemu okusu.

Bogdan Borčić

Za časa okupacije je bil Mekonom dvakrat bombardiran — razdejane je bilo ogromno. Reči moramo, da se Mekonomžani niso tako izkazali pri obnovi trga, kot so se v narodnosvobodilni vojni. Še danes ponekod strašijo ruševine. Človek dobi vtis, da je okupator šele nedavno odšel od tod, ne pa pred desetimi leti.

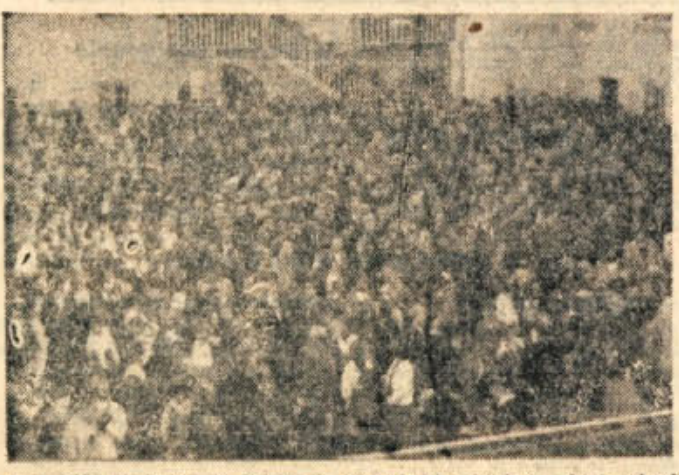
L. B.

Leta 1914 je spodnjil del Mekonom srednjega veka. Za časa kmetijskih uporov je bil požgan, graščaka so ubili, nakar so morali tlačanji v potu svojega obraza grad obnoviti. Zadnji gospodar »plave krvi« je bil baron Berk, ki je popnoma obubožal. Grad in zemlja sta prišla v roke tržarjem in okoljskih premožnejših kmetov.

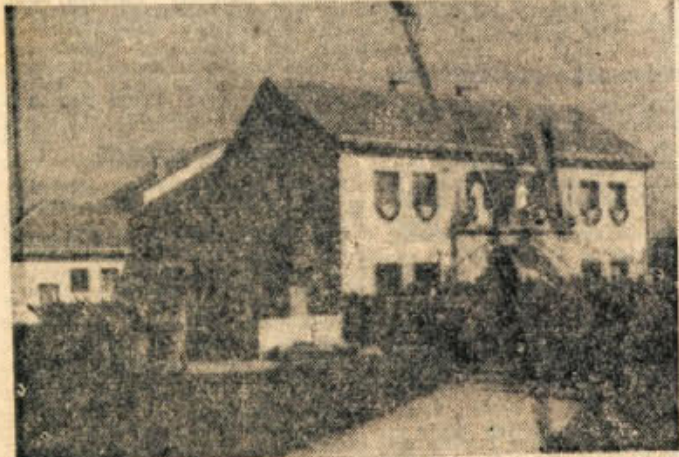
NAROČNIKOM DOLENSKEGA LISTA!

Prihodnje dni vas bodo obiskali pismonoše s položnicami naše uprave: pobrali bodo naročnike za drugo polletje 1956, od zamudnikov in nerednih plačnikov pa tudi zaostanke za prvo polovico letošnjega leta. Pri vseh tistih naročnikih, ki svojčas niso plačali razlike ob površani naročnini, smo prišli tudi te zaostanke, tako da bo vsak naročnik imel z vplačilom zdaj terjane vsote v celoti poravnane vsu naročniku do konca leta 1956.

Vse naročnike, ki naročnine za letos še niso plačali, prosimo, da pismonošem ne ovirajo njihovega dela in da že tako nizko naročnino poravnajo brez odlašanja. — Naročnikom v krajih izven Slovenije bomo opomine poslali posebej.

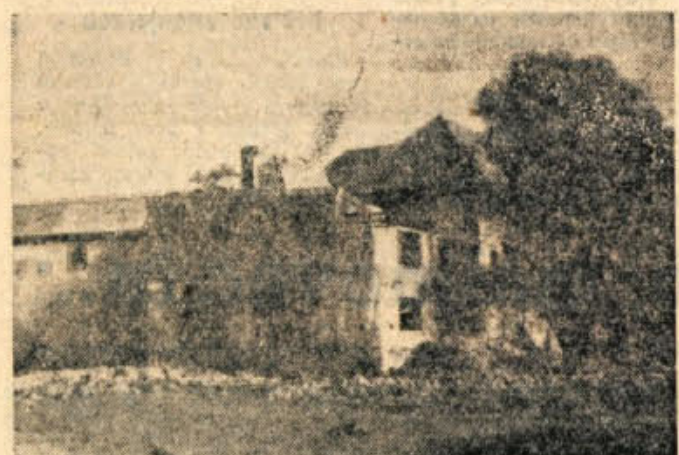
Nad 2500 ljudi se je zbralo v nedeljo 21. oktobra, ob proslavi 70-letnice šole na Grmu. Pogled na del množice na šol. dvorišču.

Zbirališče pred Domom kulture v Kostanjevici ob zadnjem občinskem prazniku.

Mladi in odrasli obiskovalci razstave na Grmu so se najraje ustavljali ob strojih. Posebno traktorji AGROTEHNIKE so vzbujali pozornost mladine.

Prizidek, v katerem bo bodoča grajska restavracija obnovljena: gradu na Otočcu, je že pod streho. Ugodno vreme omogoča hitro nadaljevanje številnih del v gradu in njegovi okolici.

Strumno so korakali obvezniki predvojaške vzgoje na zadnji paradi v Tednu tehnike v Novem mestu, na čelu je pa bila konjenica.

Jože Hartman

Holandija danes

Sicer pa imajo tudi Holandi svojih težav in razmišljanja o svojih lastnostih, kot vsi, ki radi o tem mislijo. Do določenih mej, celo nekoliko preveč. Svoje, danes največjemu holandskemu slikarju n. pr. zelo zamerijo, ker raje živi v Partzu kot v Holandiji.

Naj omenam, da smo si ogledali tudi cinemaskop v Haag. Bil je raven festival Marilyn Monroe in smo si ogledali predstavo. Pa smo se zmotili. Film nismo razumeli niti tisti, ki smo angleško znali niti oni, ki niso znali — tako neumnost je bila vsebina. Vprašali smo vodilje (potem ko smo enostavno ugotovili, da je film bolj brez vse kot smo sploh kdaj katerega videli), če imajo Holandi večkrat priložnost videti kakopoben film, od nam je odgovoril, da to za njihove pisme je kar dobro film, da so že veliko slabših vidi, zlasti ameriških. V istem trenutku sem švarel, da naša kina podletijo vsaj izberejo po najboljnih množicah, saj so do gledalcev že kolikor vidijo

tudi versko nestrpnost. V hotelu, kjer smo bivali, so lastniki po kosilu v skupni obednici molili in takrat smo bili mi lepo tih. Ko pa smo zvečer z našimi političnimi gosti debatirali v isti obednici, pa so pobožni domači napeli vse krpilje, da bi nas motili z muziko in s preglasitimi medsebojnimi razgovori, čeprav smo bili gosti in je hotel končno javna ustanova. Intervencija predsednika »Partije dela« Rotterdamu ni nič pomagala in opolnoči smo morali lokal celo zapustiti, ker gostje ne bi mogli oditi iz hotela skozi vrata. Tu smo lahko spoznali, da je prehuda »demokracija« včasih tudi škodljiva, zlasti, če jo neodgovorni ljudje izrabljajo za svoje nizke namene. Sicer pa to ni edini primer na naši poti.

Pa še neka zanimivost. Veliki plakati v mestu so oznanjali, da gostuje v internacinalnem cirkusu skupina neandoma zaslovelih ruskih arstov. Od zunaj smo si cirkus ogledali in utovčili, da so »internacionalisti« razobesili skoro vse evropske zastave — razen ruske, čeprav so jim ravno Rusi polni cirkus. Čudni pojmi. Če smo že pri zastavah, naj omenim še zadrego hotelarja v Haag. Ponebnost tega hotela je bila ta, da je vsaka miza imela zastavico tiste države, katere državljan je bil gost. Naše zastave ni bilo v inventarju prizadnega hotelarja in nam je skušal vriniti najprej francosko, nato pa neko drugo zastavo. Ker nam to ni bilo po volji, smo drugi dan na naše veliko začudenje, jedli pod zastavo-Združenih narodov! Iznajdljivemu hotelarju vsa čast, kljub temu pa smo mu pojasnili, kakšna je naša zastava — za vsak primer!

Uravno smo torej doživljali vse mogoče stvari, ker pa smo bili vedno prepuščeni lastnemu naznanju opisuju viese pač tako, kot so mi ostali v spominu. Bilo je kljub kratkemu času in dobi osti lepo in zanimivo. Holandija je dežela, ki jo je vredno videti sli s svojo urejenostjo, čistostjo in le z raznimi družimi superlativi na človeka res napravi globek vtis. Tudi za nas je bila nočna zanimivost, pa vendar zelo daleč v nočem pred nami — v našem znanju...

Še dve okrogli z Grma

Suhokranjske težave. Predavatelj fizike je vprašal učenca, doma iz Suhe krajine: »No, katero tekočino poznate?« — »Snops!« — »Čakajte, to je res tekočina, ampak nepotrebna. Imenujte neko drugo, tako, ki je za življenje nujno potrebna.« — »Na vejmi!« — »No, morda vino, pivo ali pa voda?« mu je skušal pomagati profesor. — »Na vejmi: pri nas ni vina, ne piva ne vode!« se odrezal navihani Suhokranjec.

Bik in revmatizem

Strokovnjaki so prišli pogledat grmske bike. Zvinorejski strokovnjak (precej revmatičen) se je pobahal, kako ga imajo vsi biki radi in predno za njim kamor jih pokliče. »Prav, pa odvežite Sivčeka. Bomo videli, če vas res tako uboga!« Možak je bika korajžno odvezal in mu pomiril osoljenega kruha: »Na, sivček, na! Sivček je po navadi res uboga, ampak tokrat ga je nekaj ničilo. Sklonil je glavo v tla in se zapodil za snot prijateljem Možak pa v dir. Na srečo je zagledal pred seboj oreh z nizko, debelo vejbo, ko blisk pogled nanno, nazlele revmatizemu, in se je oprjel z rokami in nogami. Vendar ga je Sivček kol!« — »Tako se dosegl z glavo ter neusmiljeno premikastil in prenastral,« Hm, neko ko st sem pa le potegnil iz te neobčute privede, je dejal možak, ko so ga rešili: »Sivček mi je pes revmatizem pre-

ZANIMIVOSTI

Kako ameriški delavec porabi plačo

V ameriški industriji se uveljavlja 40 urna tedenska zaposlitev. To je pet dni po 8 ur. Neka ustanova je na osnovi take zaposlitve izračunala, koliko povprečen ameriški delavec dela za posamezne vrste življenjskih stroškov: 8 ur tedensko za hrano, 7 ur za hišo in stanovanje, tri ure za obleko, dve uri za zdravniške stroške in 4 ure za vse ostale drobne izdatke. Tedensko dela 12 ur za davke, preostale štiri ure pa za odplačila posojil, odnosa obrotov za avtomobil, radijski ali televizijski aparat ter razne druge gospodinjске stroje.

Želodec so mu olajšali

Vojak francoske armade Albofazi Enipur, ki je bil poprej fakir, je proti plačlu gotal razne železne predmete in trdil, da njegov želodec vse prebavi. Pred kratkim pa je začel tožiti o težavah v želodcu. Operirali so ga in v želodcu našli lepo škarcje, med drugim tudi: 24 škarcje za nohte, 12 žepnih nožev, 19 členov verig, 13 kosov stekla in vrsto drugih drobnarij, vsega za 7 kg. Po operaciji je izjavil, da se počuti mnogo lažje.

OKROGLE

»Očka, bral sem, da si Indijanci mažejo obraz z barvanmi. Zakaj pa to delajo?« — »Veš, to naredijo pred bojem, da se jih sovražnik bolj boji!«

Drugi dan priteče sinček ves razburjen v sobo in zakriči: »Očka beži, mama gre v boj!«

OPRAVIČILO

Neka veletrgovina v ZDA, ki si veliko dopisuje z odjemalci, si je nabavila štampiljko, ki jo pritisne na koncu vsakega pisma. Odtisnjeno besedilo se glasi: »Tajnica, ki je natipkala to pismo, grdo mrcvari slovnico, je pa lepaj!«

ZUZEMLERČAN PRI ZDRAVNIKU

Pride Zuzeblerčan k zdravniku z razbito glavo. Na vprašanje, kdo ga je, pove, da ga je udaril sosedov osel. Zdravnik se hoče malo pošaliti pa pravi:

»To mora biti pa veliki osel, ko je vas, ki ste močan hrust, tako grdo udaril!«

»Je, je, gospod zdravnik, ni veliki manjši od vas!«

